

Rucphen
LandschapsOntwikkelingsPlan

Opdrachtgever: Gemeente Rucphen
Titel rapport: Landschapsontwikkelingsplan Rucphen
Datum: Maart 2009
Contactpersoon: Kyrstin Sukel, Suzanne de Smit en Robert Frantzen
Projectteam BRO: Martijn Gerards, Lara Brand en Joeri de Bekker (OVS)

BRO Boxtel
Postbus 4
5280 AA Boxtel
Bosscheweg 107
Boxtel
T +31 (0)411 85 04 00
F +31 (0)411 85 04 01
E info@bro.nl

1. Inleiding	7		
1.1 Aanleiding	7		
1.2 Planologische context	8		
1.3 De aard van het landschapsontwikkelingsplan	8		
1.4 Leeswijzer	9		
2. De visie	11		
2.1 Beschrijving van de landschapsstructuur op hoofdlijnen	11		
2.2 Hoofdkeuze	13		
2.3 Deelkeuzes	13		
3. De deelgebieden	17		
3.1 Heipolder	19		
Karakteristiek	19		
Opgaven voor het landschap	19		
Visie	21		
3.2 Rucphense Bossen	23		
Karakteristiek	23		
Opgaven voor het landschap	25		
Visie	25		
3.3. Schijfse Vaart	27		
Karakteristiek	27		
Opgaven voor het landschap	27		
Visie	29		
3.4 Het Noorden			31
Karakteristiek			31
Opgaven voor het landschap			33
Visie			33
3.5 Zegge			37
Karakteristiek			37
Opgaven voor het landschap			37
Visie			39
3.6 Het Oosten			41
Karakteristiek			41
Opgaven voor het landschap			41
Visie			43
3.7 MOB-complex			45
Karakteristiek			45
Opgaven voor het landschap			45
Visie			47
3.8 Stedelijke zone			49
Karakteristiek			49
Opgaven voor het landschap			49
Visie			51
3.9 Grensgebied Zundert			53
Karakteristiek			53
Opgaven voor het landschap			53
Visie			55

3.10 Oude Zoek	57	4.3.4. Uitwerkingsproject "Nieuwe landgoederen"	68
Karakteristiek	57	Visie en initiatieven	
Opgaven voor het landschap	57	Brainstormsessies	
Visie	59	Instrumentarium	
4. realisatie	61	4.3.5. Uitwerkingsproject "Kleinschalig oosten met groene en blauwe diensten"	69
4.1 Algemeen	61	Visie en initiatieven	
4.2 Proces	63	Brainstormsessies	
Workshops		Instrumentarium	
Overleg met het waterschap		4.4 Uitvoering (van projecten) in het algemeen	70
4.3 Voorbeeldprojecten	63	4.5 Instrumentarium en regelingen	71
4.3.1. Verdiepingsproject "Recreatieve poort"	65	Stimuleringskader Groene en Blauwe Diensten	
Visie en initiatieven		Subsidie Natuurbeheer en Subsidie Agrarische Natuurbeheer (PSN en PSAN)	
Brainstormsessies		Groenfonds	72
Instrumentarium		4.6 Vervolgstappen	72
4.3.2. Verdiepingsproject "Verstedelijkingsdruk in het Oosten"	66	Landschapscoördinator	
Visie en initiatieven		Jaarlijks actieplan met bijbehorende begroting	73
Brainstormsessies		Te betrekken partijen	
Instrumentarium			
4.3.3. Verdiepingsproject "De Schijfse Vaart"	67		
Visie en initiatieven			
Brainstormsessies			
Instrumentarium		BEGRIPPENLIJST	74

1. INLEIDING

Voor u ligt het landschapsontwikkelingsplan (LOP) van de gemeente Rucphen. Dit plan heeft betrekking op het buitengebied van Rucphen. Het is tot stand gekomen in nauwe samenwerking tussen de gemeente, de klankbordgroep met vertegenwoordigers van verschillende belangenorganisaties, en adviesbureau BRO uit Boxtel.

1.1 Aanleiding

De ruimtelijke en functionele dynamiek van het platteland is groter dan ooit. Er is namelijk niet alleen sprake van een schaalvergroting in de landbouwsector, ook is er sprake van een toenemende intensivering. Daarnaast legt de stedelijke dynamiek ook een steeds grotere claim op het buitengebied met name in de vorm van wonen, bedrijvigheid en recreatie. Al deze drukte gaat gepaard met een toenemende behoefte aan ruimte voor natuur en water als tegenhanger van het intensieve gebruik.

Een landschapsontwikkelingsplan is een plan om sturing te kunnen geven aan komende (voorzienbare) ontwikkelingen in het buitengebied. Tegelijkertijd geeft het een handvat om de wenselijkheid van onvoorzienbare ontwikkelingen te kunnen beoordelen. Het landschapsontwikkelingsplan is hiermee een ontwikkelingsgerichte beleidsvisie en vult het huidige beheersmatige 'Bestemmingsplan Buitengebied 1998' aan.

1.2 Planologische context

De gemeentelijke Structuurvisie Plus vormt de belangrijkste basis voor het landschapsontwikkelingsplan. Daarnaast is het landschapsontwikkelingsplan gebaseerd op het Streekplan 2002, het Uitwerkingsplan Alphen-Chaam, Baarle-Nassau, Rucphen en Zundert, het Gebiedsplan Brabantse Delta en het Reconstructieplan De Baronie.

Andere belangrijke documenten die van invloed zijn op het landschapsontwikkelingsplan zijn de zogenaamde I.G.A.'s van het Waterschap Brabantse Delta.

Een van de hoofddoelstellingen van de Structuurvisie Plus is het streven naar een duurzame groene en landelijke gemeente, met volop recreatieve mogelijkheden en leefbare kernen. Uitgangspunten hierbij zijn de kwaliteiten van het buitengebied en de kernen.

Ook Reconstructieplan De Baronie is een belangrijke onderlegger voor het landschapsontwikkelingsplan. In het reconstructieplan staan twee hoofddoelstellingen centraal: het scheppen en benutten van kansen voor een duurzame sociaaleconomische ontwikkeling en het creëren van een goede omgevingskwaliteit. Het reconstructieplan betreft een integrale gebiedsvisie, waarin is vastgelegd welke mix van functies op welke plek wenselijk en passend is op de langere termijn. Het reconstructieplan is geen eindpunt, maar kan worden beschouwd als een tussenstap in de ontwikkeling van het landelijke gebied. Vanuit de ruimtelijke ordening kan worden gesteld dat de reconstructie een voorlopige, programmatische basis legt, die vervolgens in concrete uitvoering moet worden vertaald.

Daar waar het reconstructieplan goede voorwaarden schept voor

de verschillende partijen om een ambitieus landschapsbeleid te accepteren over de programmatische basis van het buitengebied, zijn voor de sturing van de concrete uitvoering vooral het landschapsontwikkelingsplan en het bestemmingplan buitengebied geschikte en complementaire instrumenten. Het landschapsontwikkelingsplan is daarbij het actieve sturingsinstrument (ontwikkelingsplanologie) en het bestemmingsplan buitengebied het passieve sturingsinstrument (toelatingsplanologie).

1.3 Aard van het landschapsontwikkelingsplan

Het landschapsontwikkelingsplan is een uitwerking van de Structuurvisie Plus, ook dit plan heeft een globaal karakter. De hoofd- en deelkeuzes die de gemeente voorstaat zijn in het plan verwoord en verbeeld. Bij de verdere uitwerking van het landschapsontwikkelingsplan dient steeds onderzocht te worden hoe deze keuzes vertaald kunnen worden naar concrete uitvoering in het veld.

Belangrijkste onderdeel van het landschapsontwikkelingsplan is de plankaart (en de uitgewerkte deelgebiedkaarten). Ook deze kaart (en elke deelgebiedkaart afzonderlijk) is globaal van karakter. Zij verbeeldt de hoofd- en deelkeuzes op hoofdlijnen. Op verschillende plekken zijn symbolen gebruikt om die keuzes te verbeelden, op andere plekken op de kaart is globaal aangegeven waar bepaalde uitvoeringsmaatregelen een plek zouden kunnen krijgen.

Het plan heeft een bottom-up principe, wat wil zeggen dat het in samenspraak met direct belanghebbenden tot stand komt en van onderaf 'bouwt' aan het gewenste landschapsbeeld. Het bundelt

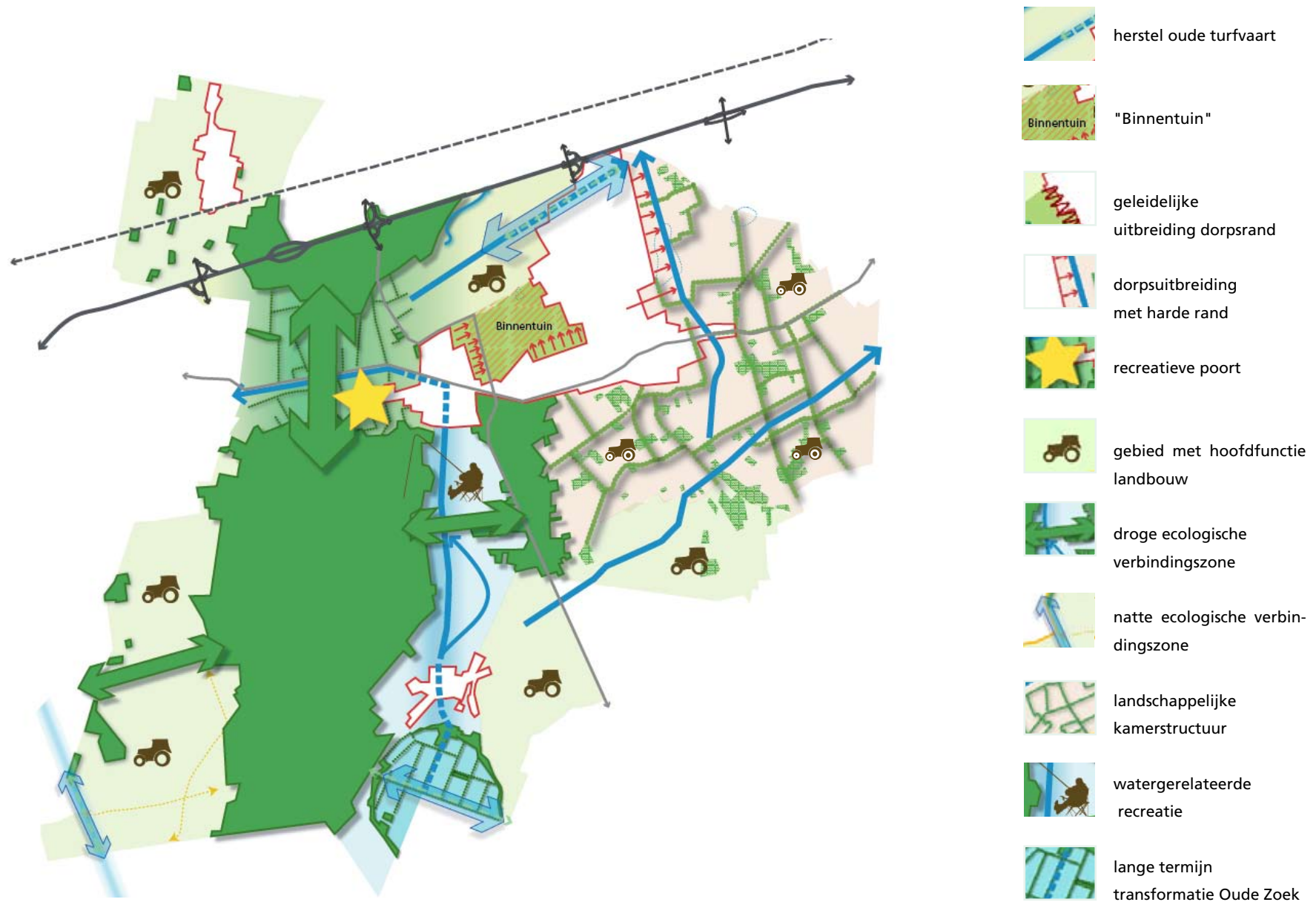
handelingen en processen die een ruimtelijke weerslag op het buitengebied hebben. Het landschapontwikkelingsplan is opgesteld volgens het zogenoemde KISS principe (Keep It Short and Simple) en is aan de hand van een brede maatschappelijke discussie tot stand gekomen. Bovendien is het plan door een ieder via internet te raadplegen.

Bij de totstandkoming van het landschapontwikkelingsplan hebben diverse actoren een rol gespeeld: de projectgroep, de klankbordgroep, de gemeenteraad en de bewoners van de gemeente Rucphen. Op verschillende momenten tijdens het totstandkomingsproces is het plan gepresenteerd en teruggekoppeld om te toetsen of de juiste koers is aangehouden. Waar nodig is aan de hand van deze terugkoppelmomenten het plan bijgesteld. In de klankbordgroep zijn verschillende belanghebbende partijen betrokken geweest. Naast de buurgemeenten van Rucphen (Roosendaal, Halderberge, Etten-Leur, Zundert en Essen) zijn dit de provincie Noord-Brabant, Brabant Water, waterschap Brabantse Delta, ZLTO, Natuurwerkgroep Rucphen, Brabants Landschap, de Brabantse Milieu Federatie en het Ministerie van Defensie geweest. In de projectgroep zijn ambtenaren van de gemeente en medewerkers van BRO vertegenwoordigd geweest. Zij heeft het uiteindelijke landschapontwikkelingsplan opgesteld.

1.4 Leeswijzer

Aan opstellen en onderbouwen van dit landschapontwikkelingsplan is een landschaps- en beleidsanalyse vooraf gegaan. Omwille van de leesbaarheid zijn deze analyses als bijlage samengevoegd in een apart document en niet beschreven in dit rapport. Achterin het rapport en in de bijlagen is ook een begrippenlijst opgenomen waarin de belangrijkste gehanteerde begrippen kort zijn toegelicht. In hoofdstuk 2 wordt de kern van het landschapontwikkelingsplan, de visie, gepresenteerd en toegelicht. Deze visie heeft betrekking op het niveau van de hele gemeente Rucphen en heeft een zodanige schaal dat zij relatief globaal van karakter is. In de visie wordt de belangrijkste hoofdkeuzes voor het totale grondgebied van de gemeente beschreven.

In hoofdstuk 3 worden de afzonderlijke deelgebieden nader onder de loep genomen. Deze deelgebieden onderscheiden zich door een heldere eigen identiteit en ontwikkelingsperspectief. Elk deelgebied heeft een eigen paragraaf, waarin het kort wordt gekarakteriseerd, de specifieke ontwikkelingen worden beschreven en de deelvisie voor dat gebied wordt uiteengezet. Per deelgebied is in tabelvorm ook een samenvatting van de belangrijkste beleidsuitspraken weergegeven. Hoofdstuk 4 behandelt op hoofdlijnen de uitvoering en financiering van het landschapontwikkelingsplan. Mede aan de hand van enkele voorbeeldprojecten wordt aangegeven hoe eenvoudige en complexere concrete projecten nader uitgewerkt kunnen worden, hoe zij kunnen worden uitgevoerd en gefinancierd en welke partijen daarbij betrokken kunnen worden.

2. VISIE

2.1 Beschrijving van de landschappelijke structuur op hoofdlijnen

Landschap heeft betrekking op de onderlinge samenhang van elementen in een bepaald gebied en op de samenhang tussen dat gebied en het gebruik daarvan. Landschap heeft ook te maken met de afleesbaarheid van die samenhang. Ook de ontstaansgeschiedenis van het landschap speelt een rol in het gebruik en de beleving van het landschap. Het landschapsontwikkelingsplan gaat uit van de stelling dat mensen landschap maken en dat hun handelingen het uiteindelijke beeld bepalen.

Rucphen is een landelijke en groene gemeente, waar de landbouw een economisch belangrijke functie heeft en bovendien een belangrijke beheerder is van het buitengebied. Binnen de gemeente springen de twee beboste dekzandruggen het meest in het oog, namelijk de dekzandrug van de Molenheide en het MOB-complex, en die van de Rucphense Bossen. Deze laatste loopt in het zuiden door over de grens met België en in het noorden tot voorbij Bosschenhoofd. Ter hoogte van De Wildert en Zwaantjesstee zijn de bossen wel onderbroken. De dekzandruggen hebben naast een recreatieve en ecologische betekenis ook een belangrijke infiltratiefunctie voor de waterhuishouding van het gebied.

De Schijfse Vaart loopt als opvallend lijnvormig element van noord naar zuid tussen de twee dekzandruggen door. Deze vaart is net als de andere vaarten binnen de gemeente een overblijfsel van de turf-

winning, die een belangrijke rol heeft gespeeld in de geschiedenis van dit deel van Brabant.

Rondom de besloten dekzandruggen liggen vrij open ontginningsgebieden die grotendeels nog in agrarisch gebruik zijn. De noordkant van de gemeente bestaat deels uit jonge, vrij rationeel verkavelde en open ontginningsgebieden. Dit zijn het gebied rond Zegge en het gebied direct ten zuiden van de snelweg. Verder vallen de gebieden ten zuiden en zuidoosten van de Molenheide, het MOB-complex en de Heipolder ten westen van de Rucphense Bossen hieronder.

Daarnaast zijn er delen die gekarakteriseerd kunnen worden als jonge, meer besloten ontginningen. Deze worden door hun beslotenheid wat minder intensief benut voor agrarische doeleinden, maar bieden wel uitgangspunten voor andere functies zoals recreatie. Het betreft hier met name het gebied rond Zwaantjessteeg en De Wildert. Ten zuiden van de kern Rucphen is grotendeels sprake van oude, besloten zandontginningen, die minder rationeel en kleinschaliger verkaveld zijn. Oude Zoek heeft met zijn ronde vorm en rationeel verkavelde structuur, maar ook door de specifieke waterhuishouding, een geheel eigen uitstraling.

2.2 Hoofdkeuze

Behouden en versterken van de bestaande karakteristieken

De ondergrond en de ontginningsgeschiedenis hebben binnen de gemeente Rucphen geleid tot een gevarieerd landschap met veel landschappelijke contrasten. De landschapstypen die in de loop van de tijd zijn ontstaan bieden in combinatie met de uitgangspunten van de Structuurvisie Plus een goede basis voor het landschaps-

ontwikkelingsplan. De hoofdkeuze die met het landschapsonwikkelingsplan wordt gemaakt is het behouden en versterken van de karakteristieke verschijningsvorm van bestaande landschapstypen en het verder ontwikkelen van een goede omgevingskwaliteit. Deze keuze is met name voortgekomen uit de workshops die zijn gehouden. Daarin is aan de hand van vrij extreme scenario's gediscussieerd over de meest gewenste ontwikkelingsrichting van het landschap in de gemeente Rucphen. Er is dus bewust niet gekozen voor een complete metamorfose van het landschap, noch voor het strikt vasthouden aan het bestaande landschapsbeeld.

2.3 Deelkeuzes

Verbinden van bosgebieden

Er wordt ingezet op het verbinden van de belangrijkste bosgebieden en het ontwikkelen van de recreatieve en ecologische potenties. De Rucphense Bossen worden zowel aan de westkant richting Roosendaal, als aan de oostkant richting het MOB-complex door middel van een robuuste ecologische verbindingzones verbonden met andere bosgebieden. Ook aan de noordzijde wordt een verbinding gelegd richting de bossen aan weerszijden van de snelweg. Dit gebeurt door middel van groene elementen zoals houtwallen en kleinere verspreide boskavels, die niet alleen als ecologische stapsteen kunnen fungeren, maar ook een recreatieve waarde hebben. Daarnaast vormen zij een duurzame barrière tegen oprukkende verstedelijking langs de snelweg A58. Landbouw gaat in deze zone samen met landschapselementen.

Creëren van een recreatieve poort

In de omgeving van de Posthoorn (noordkant Rucphense Bossen) is een potentieel zoekgebied aangewezen als 'recreatieve poort'. De gemeente Rucphen leent zich door haar rijke cultuurhistorie en landschappelijke variatie uitermate goed voor recreatieve doeleinden. De recreatieve poort is het concentratie- en coördinatiepunt voor de recreatie. Hiervandaan vertrekken verschillende routes die de recreant door het hele buitengebied van Rucphen leiden. Door middel van deze routes wordt voorkomen dat de recreatieve druk zich concentreert op een aantal plekken en overlast ontstaat, zeker in de natuurgebieden.

Behouden en versterken van de turfvaarten

De turfwinning heeft een enorm effect gehad op de landschapsgenese van west-Brabant, en met name in het gebied wat nu de gemeente Rucphen is. De oude turfvaarten zijn herkenbare, en cultuurhistorisch waardevolle elementen in het landschap, en het is de moeite waard om deze te behouden en te herstellen. Naast een hoge cultuurhistorische waarde, hebben de vaarten ook een belangrijke functie voor het opvangen van water en bieden ze een mogelijkheid voor extensieve recreatie rondom het water. Gedacht kan worden aan vissen, wandelen en fietsen. Ze vormen tevens de basis voor een aantal natte ecologische verbindingzones.

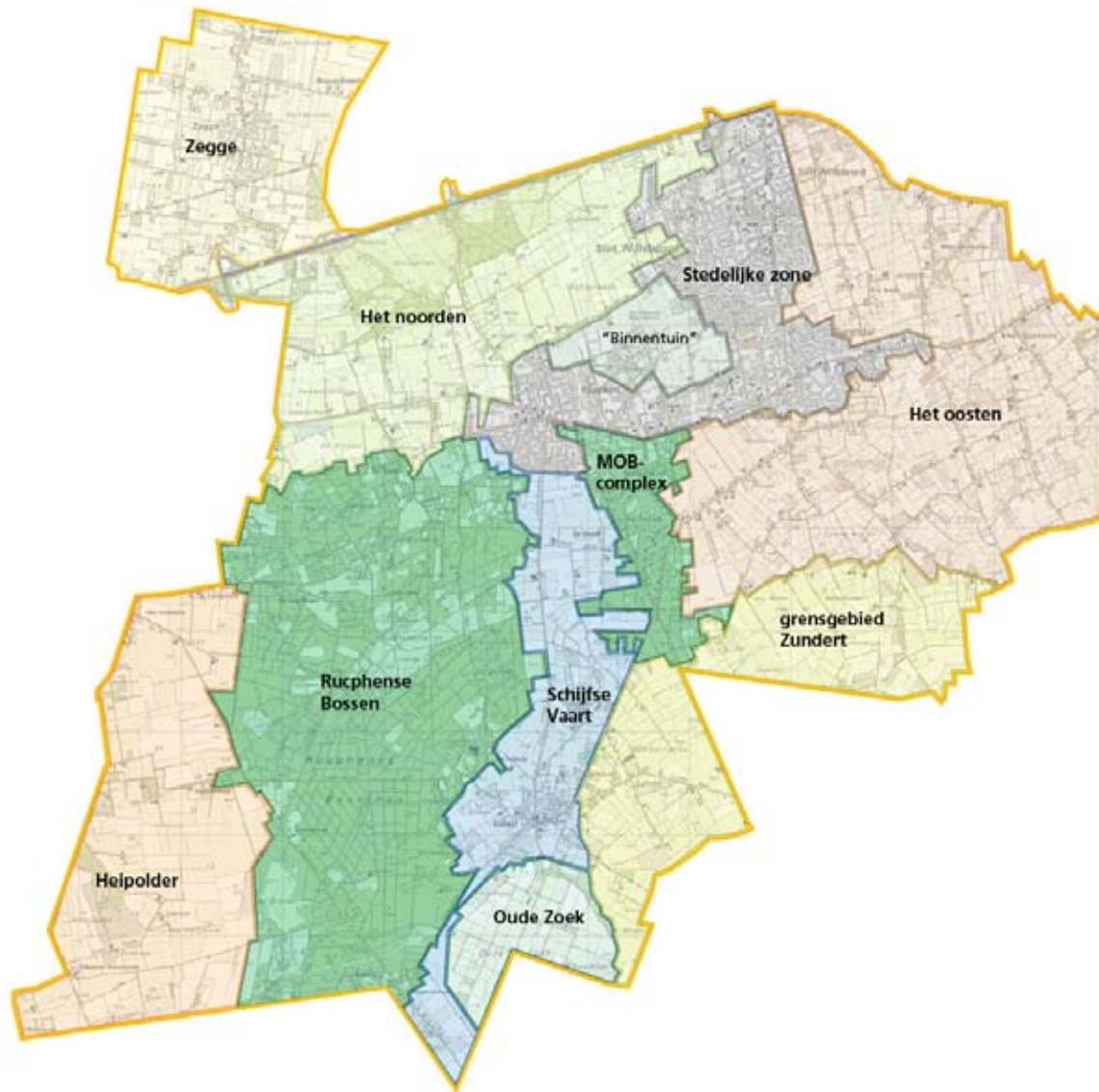
Zoeken naar nieuwe woonvormen

In de toekomst moet ook aan een bepaalde woningbouwbehoefte worden voldaan. De voorkeur gaat ernaar uit nieuwe bouwlocaties aan de randen van de bestaande kernen te concentreren en niet te

verspreiden over de gehele gemeente. Rond de kernen zijn min of meer natuurlijke grenzen aan te wijzen voor de uiteindelijke dorpsrand. Op enkele plaatsen wordt wel ingezet op het zoeken naar mogelijkheden om het 'rood voor groen' principe toe te passen. Hierbij gaat het om de verbindingzone tussen de Rucphense Bossen en de landgoederen zone in Roosendaal.

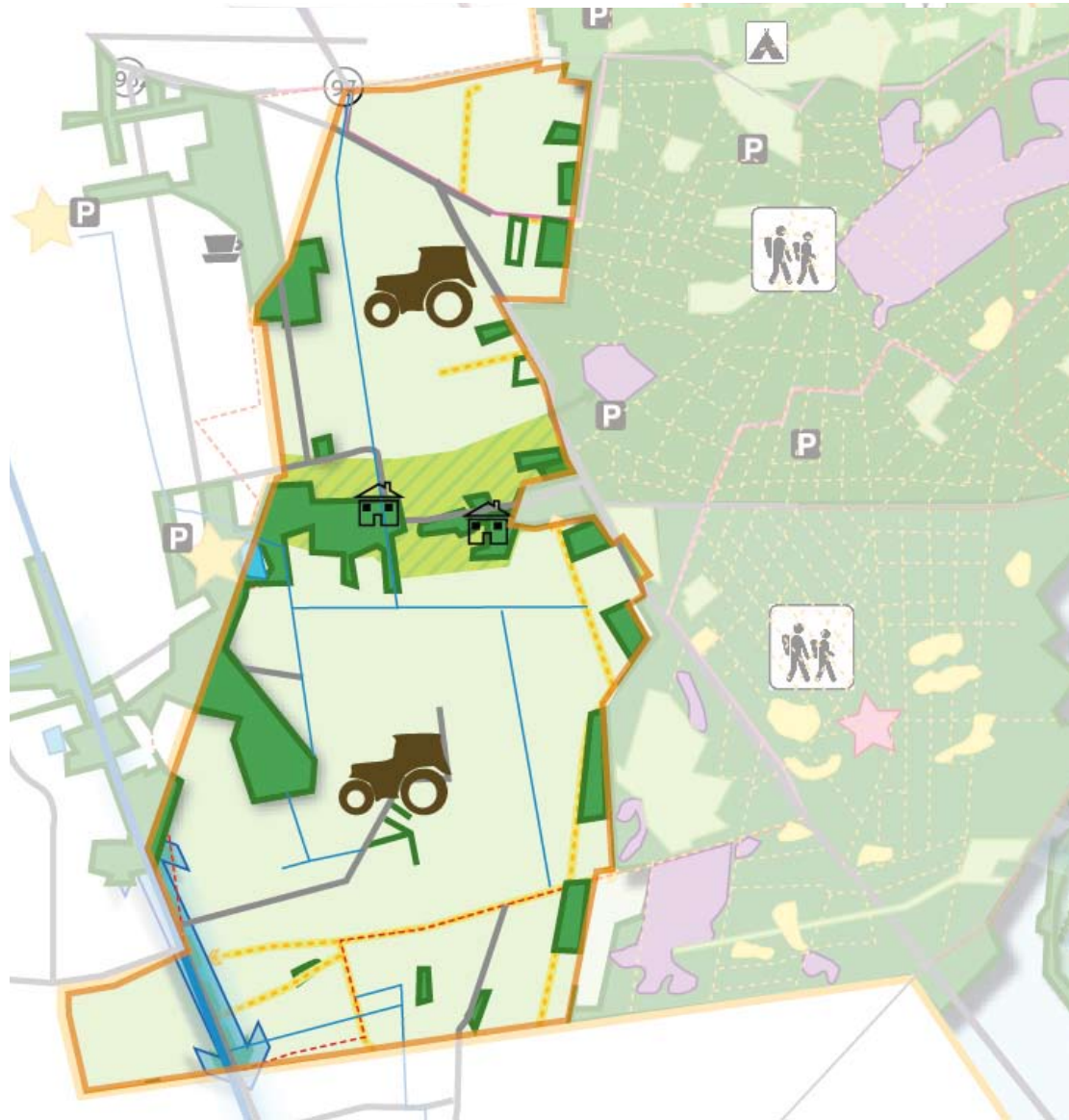
Behouden van de landbouw als belangrijkste functie in het buitengebied

De landbouw blijft ook na de reconstructie een belangrijke economische functie en belangrijke beheerder van het landschap. Het gebied rond Zegge, de Heipolder, een deel van de noordkant van de gemeente en de grensstreek met Zundert blijven hoofdzakelijk agrarische gebieden. De schaal van deze gebieden bepalen de vorm van landbouw of veeteelt die kansrijk is. In het oosten van de gemeente ligt een landbouwgebied dat van oorsprong kleinschalig is. In het landschapsontwikkelingsplan wordt ingezet op het versterken van deze kleinschaligheid door het aanleggen van met name wegbeplantingen. Op deze wijze ontstaan landschapskamers.

3. DE DEELGEBIEDEN

Op basis van de huidige opbouw van het buitengebied van Rucphen is een indeling in deelgebieden te maken. De tien onderscheiden deelgebieden worden toegelicht met een beschrijving van de landschappelijke karakteristiek, die de basis vormt voor het landschapsontwikkelingsplan. Vervolgens wordt er kort ingegaan op het ter zake doende beleid en de opgaven, die gesteld zijn voor de toekomst. Dan wordt per deelgebied de visie op de landschappelijke ontwikkeling weergegeven. Voor het landschapsontwikkelingsplan Rucphen zijn een landschapsanalyse en beleidsinventarisatie gemaakt. Deze vormen de rechtvaardiging van de keuzes die gemaakt worden in de visie. Ten behoeve van de leesbaarheid zijn de landschapsanalyse, de beleidsinventarisatie, samen met de scenario's en de uitkomsten van de workshops in een apart rapport "bijlagen" gesloten.

3.1 De Heipolder

Karakteristiek

De Heipolder is een jong ontginningsgebied, dat oorspronkelijk uit woeste heidegronden bestond die eind 19e, begin 20e eeuw in cultuur zijn gebracht. Het gebied wordt begrensd door de westkant van de Rucphense Bossen en de gemeentegrens met Roosendaal. Het is een relatief open gebied met een rationele verkaveling, waar nog volop kansen zijn voor een sterke landbouwsector. Er zijn weinig tot geen kleine landschapselementen zoals bosjes, houtsingels en dergelijke aanwezig. Er is sprake van een harde overgang van de open Heipolder naar de dichte Rucphense Bossen.

De zandpaden die nog aanwezig zijn in het gebied vormen waardevolle cultuurhistorische elementen. De beboste zone ter hoogte van Nederheide, dwars door het deelgebied heen, vormt de verbinding tussen de Rucphense Bossen en de landgoederenzone van Roosendaal. Deze zone scheidt het deelgebied in een noordelijk en een zuidelijk deel. Slechts op enkele plaatsen komt bebouwing voor, in de gehuchten Het Hoekske en Nederheide en op enkele losse boerenerven langs de bestaande wegen en randen van het deelgebied.

Opgaven voor het landschap

Op dit moment is er intensieve veehouderij in de Heipolder aanwezig, maar het gebied is in het Reconstructieplan aangewezen als extensiveringsgebied (natuur). De randen van het bos zijn in dat plan als extensiveringsgebied voor melkveehouderij aangeduid. Vrijwel het hele gebied, met uitzondering van een strook in het noord-

Beleid	Aanduiding
Streekplan 'Brabant in Balans'	GHS-landbouw en natuur en ecologische verbindingzone
Uitwerkingsplan Alphen-Chaam, Baarle Nassau, Rucphen en Zundert	Landschapsbeheer, dorpsverbindingsweg en waterlopen
Reconstructieplan De Baronie	Extensivering natuur
StructuurvisiePlus	N.v.t.

westen en de beboste oost-west zone, draagt de aanduiding koopmansgebied. De beboste zone is aangewezen als onderdeel van de ecologische hoofdstructuur. In het uiterste zuidwesten is een natte ecologische verbindingzone aanwezig langs de Natte of Elderse Turfvaart.

Visie

Het landschapontwikkelingsplan is er op gericht de openheid van de Heipolder te handhaven. De agrarische sector blijft drager van het landschap en vormt de hoofdfunctie binnen dit deelgebied. Er vindt geen toevoeging van nieuwe functies plaats, met uitzondering van de verbindingzone rond Nederheide. Hier wordt onder andere met behulp van nieuwe landgoederen het realiseren van een ecologische verbinding tussen de Rucphense Bossen en de landgoederenzone in buurgemeente Roosendaal nagestreefd. De bosrand krijgt een geleidelijkere (ecologisch waardevollere) overgang.

De cultuurhistorisch waardevolle zandpaden worden hersteld. In het deelgebied worden bestaande landschapselementen in stand gehouden, maar er vindt in principe geen actieve toevoeging van

nieuwe elementen plaats. Uitzondering daarop vormen het verzachten van de overgang naar de Rucphense Bossen door middel van het aanleggen van nieuwe houtwallen, het beplanten van overhoeken op kavels en het realiseren van een natte ecologische verbindingzone langs de Natte of Elderse Turfvaart. Voor de bestaande agrarische bedrijven geldt dat er gestreefd wordt naar het duurzaam laten voortbestaan van die bedrijven. Akkerbouw en veeteelt prevaleren boven bometeelt, vanwege hun geringere impact op de verschijningsvorm van het landschap. Bestaande zandpaden worden gehandhaafd, waar mogelijk worden oude paden hersteld, dit met het oog op extensieve recreatie, infiltratiemogelijkheden en het verhogen van de natuurwaarde. Ook de cultuurhistorische belevingswaarde wordt zo verhoogd.

Maatregelen

- Zandpaden herstellen en behouden
- Randen van de Rucphense Bossen verzachten met nieuwe beplantingselementen
- Realiseren van een ecologische verbindingzone; groene corridor Visdonk-Rucphense Bossen

3.2 Rucphense Bossen

Karakteristiek

De Rucphense Bossen vormen een zeer belangrijk ruimtelijk structurerend element in het buitengebied van de gemeente Rucphen. De bossen liggen op de hogere delen van een dekzandrug en hebben een geaccidenteerde ondergrond. Die ondergrond bestaat onder andere uit landduinen. De gebieden waar nu de bossen staan bestonden oorspronkelijk uit heide en stuifzanden. Deze werden tussen 1900 en 1930 beplant met naald- en loofbomen voor de houtproductie. De bossen worden doorsneden door een strak patroon van brandgangen en zandpaden. In de verkaveling van de bospercelen is de oude structuur van de heidegebieden deels nog te herkennen. Ingesloten in het bos liggen nog enkele relictten van stuifzanden, open heide en heidevennen. Met name aan de noordzijde van de bossen zijn ook enkele percelen grasland ingesloten. Deze worden begrensd door houtwallen met hakhout. Langs de bosrand zijn nog enkele historische bouwwerken te vinden, zoals een jachthuis uit 1929 met bijbehorende inrichting, en een kapel uit 1930.

De Rucphense Bossen hebben een belangrijke ecologische waarde vanwege de landschappelijke variatie en de infiltrerende werking van de bodem. Op dit moment ligt het gebied ecologisch gezien geïsoleerd. Voor de recreatie hebben de bossen een belangrijke betekenis. Dit geldt met name voor het noordelijk deel, het zuidelijk deel is met name in gebruik door defensie. Er zijn veel mogelijkheden voor extensieve vormen van recreatie zoals wandelen en fietsen. In het noordelijk deel van de bossen is ook sprake van verblijfsrecreatie in de vorm van campings.

Maatregelen

- Thema-routes en duidelijkere recreatieve voorzieningen (zoals informatieborden, parkeerplaatsen, picknickplaatsen en banken ed.) uitwerken voor ex tensieve recreatie
- Randen van de Rucphense Bossen verzachten met nieuwe beplantingselementen
- Realiseren van een droge ecologische verbindingszone richting Bosschenhoofd en Molenheide.

Beleid	Aanduiding
Streekplan 'Brabant in Balans'	GHS-natuur in combinatie met water, GHS-landbouw, grens RNLE, ecologische verbindingzone, openbare drinkwatervoorziening en militair terrein
Uitwerkingsplan Alphen-Chaam, Baarle Nassau, Rucphen en Zundert	Landschapsbeheer, dorpsverbindingsweg en Bos en Broekbos
Reconstructieplan De Baronie	Extensivering natuur
StructuurvisiePlus	Rucphense Bossen

Opgaven voor het landschap

De Rucphense Bossen zijn aangewezen als infiltratiegebied en grondwaterbeschermingsgebied, vanwege hun functie als voedingsgebied voor diep en ondiep grondwater. Verder maken ze samen met de natte natuurgebieden bij Zundert (zoals De Moeren) deel uit van een zogenoemde Regionale Natuur- en Landschappelijke Eenheid (RNLE). Delen van het bos zijn aangeduid als natte natuurparel. De randen van de bossen en de ingesloten kavels zijn in de reconstructie aangeduid als extensiveringgebied natuur.

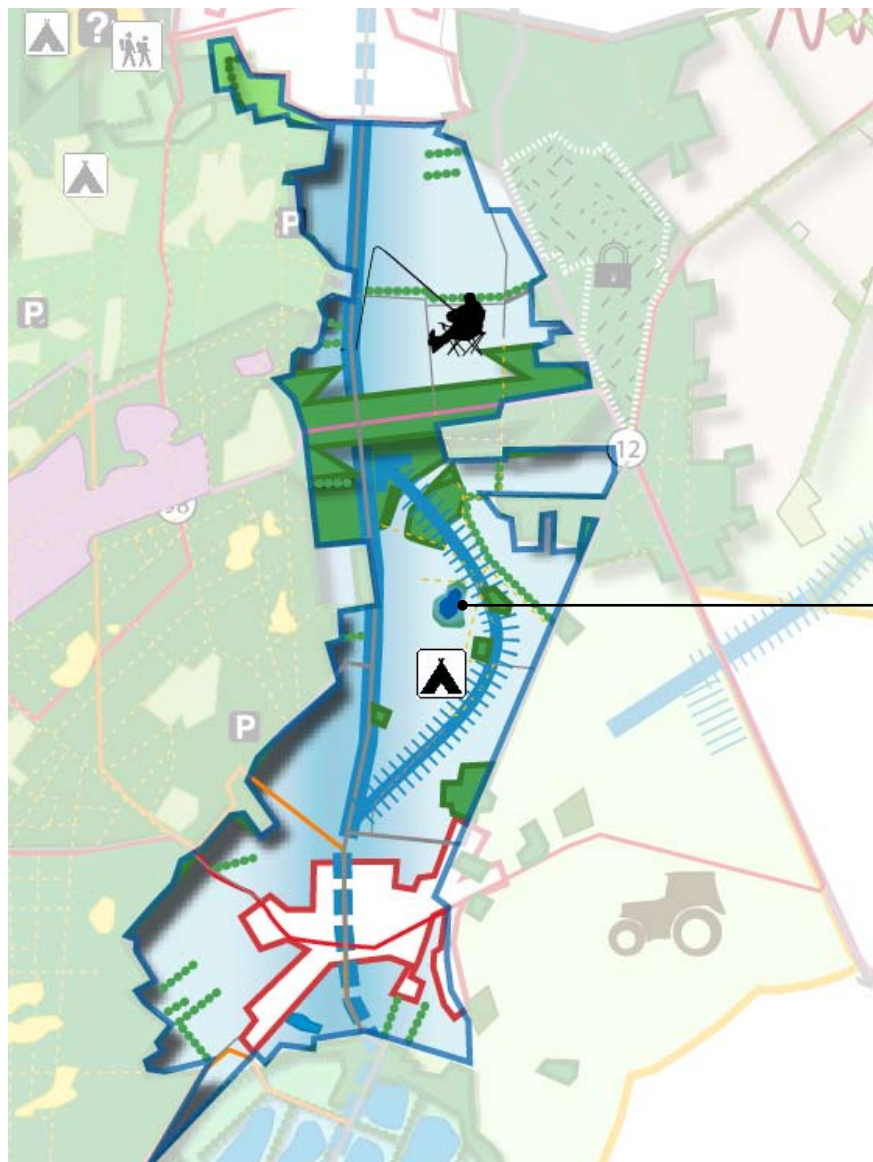
Visie

De Rucphense Bossen vormen een kenmerkend onderdeel van het buitengebied van Rucphen. Ze hebben veel potenties voor de toekomst. Het is belangrijk dat bij het toestaan van bepaalde functies gekeken wordt naar de consequenties die dat heeft voor andere functies. De infiltratiefunctie en de natuurwaarde van de Rucphense Bossen mogen niet in het geding komen door bijvoorbeeld de recreatieve functie. Daarom ligt de nadruk in de visie op het beschermen en versterken van de natuurwaarden en op de infiltratiefunctie. Dit betekent dat alle vormen van landbouw en veeteelt zijn uitgesloten, vanwege hun negatieve invloed op de waterhuishouding.

Een uitzondering wordt gemaakt voor de karakteristieke landbouwenclaves die zijn ingesloten door het bos, uiteraard onder de voorwaarde dat de natuur geen schade wordt berokkend. Recreatie is een belangrijke nevenfunctie, maar de bossen kunnen niet te allen tijde toegankelijk zijn voor alle vormen van recreatie. Daarom worden er wandelroutes en enkele fietsroutes zodanig gesitueerd dat de recreatieve druk zo veel mogelijk wordt verspreid en het toch mogelijk is de bossen met al hun landschappelijke contrasten te beleven.

De Rucphense Bossen zijn grofweg in drie gebieden verdeeld: een noordelijk deel, een zuidelijk deel en een middendeel. In het noordelijk deel is de meeste ruimte voor recreatieve functies beschikbaar vanwege de nabijheid van de kernen en de recreatieve poort nabij de Posthoorn (zie deelgebied het Noorden). Er worden routes uitgestippeld voor extensieve recreatie.

Vanaf hier worden ook de ecologische verbindingen aangetakt richting Bosschenhoofd. Het middengebied onderscheidt zich door de militaire functie, naast de hoofdfunctie natuur en de nevenfunctie extensieve recreatie. In het zuidelijke deel ligt de meeste nadruk op de natuur en is op kleine schaal ook nog extensieve recreatie mogelijk. Om de bossen als natuurgebied te versterken is het belangrijk dat ze niet geïsoleerd liggen, daarom worden de randen van het gebied, zachter en minder abrupt. Ze worden door middel van ecologische verbindingzones verbonden met andere gebieden met een hoge potentiële natuurwaarde zoals Bosschenhoofd, de landgoederenzone Visdonk bij Rosendaal, het MOB-complex en de droogmakerij Oude Zoek. Zowel de westelijke rand van de Rucphense Bossen als de oostelijke bosrand richting Schijfse Vaart krijgen een geleidelijker overgang, in de vorm van extra kavelbeplantingen en houtwallen.

Turfput

3.3 Schijfse Vaart

Karakteristiek

Het landschap rond Schijf, en tussen de Rucphense bossen en het MOB-complex bestaat uit oude, besloten zandontginningen. Opvallend element in dit landschap is de Schijfse Vaart, een oude turfvaart die dateert uit de tijd van de turfwinning. De vaart is een archaisch element en niet meer op alle plekken herkenbaar. De waterhuishouding van het gebied is divers, de gebieden langs de bossen zijn infiltratiegebieden, in de lager gelegen delen is het vochtiger omdat het water uit de hoger gelegen delen zich hier verzameld.

De landerijen tussen de Rucphense Bossen en de kern Schijf liggen op een hoger gelegen dekzandrug. Daarom zijn de oude landbouwgronden, de bolle akkers waar de bewoners van Schijf van oudsher hun gewassen verbouwden, juist daar te vinden. De overgang van de bossen naar het relatief open landschap zijn hard en abrupt. In het landschap zijn nog enkele historische lijnen en boskavels terug te vinden, die nog dateren uit de tijd van de ontginning. Het gebied heeft een grotendeels agrarische functie. Er is vooral intensieve veehouderij te vinden, maar ook boomteelt. Verder heeft Schijf een voorzieningsfunctie voor recreanten uit de Rucphense Bossen.

Opgaven voor het landschap

Het hele deelgebied Schijfse Vaart is in het kader van de Reconstructie aangewezen als extensiveringsgebied. Het grootste gedeelte is extensivering natuur, het westelijke deel dat grenst aan de Rucphense Bossen is aangewezen als extensiveringsgebied voor melkveehouderij.

Beleid	Aanduiding
Streekplan 'Brabant in Balans'	Bebouwing, <u>GHS-natuur</u> en water en ecologische verbindingszone
Uitwerkingsplan Alphen-Chaam, Baarle Nassau, Rucphen en Zundert	Landschapsbeheer, transformatie afweegbaar (rand kern De Schijf) en dorpsverbindingsweg
Reconstructieplan De Baronie	Extensivering overig
StructuurvisiePlus	Aanduiding 'kleine kern' De Schijf en deels duurzaam agrarisch gebied

Visie

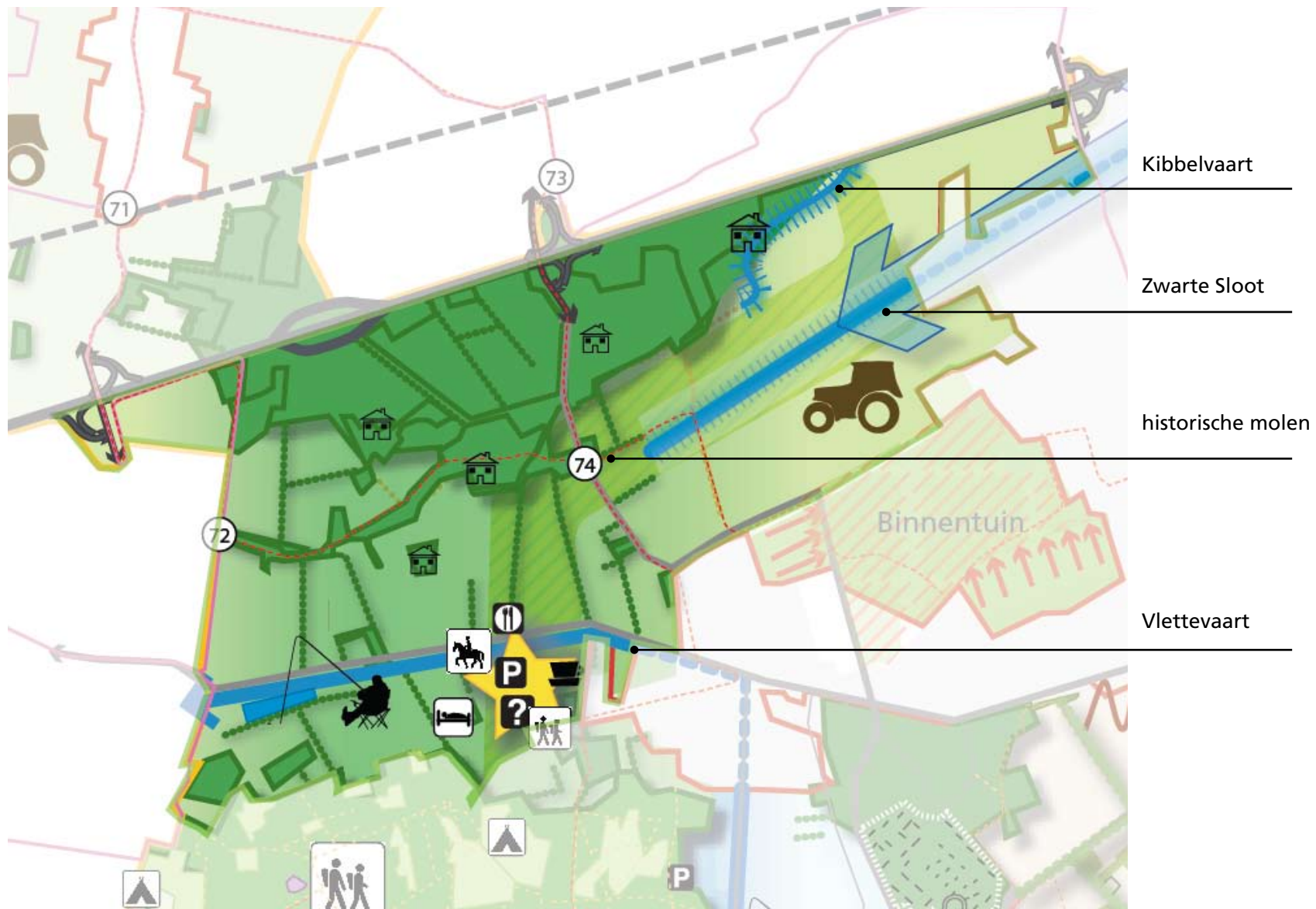
De kern Schijf en het buitengebied ten noorden daarvan tot aan de zuidzijde van het kerncluster Rucphen – Sprundel – Sint-Willebrord kan beschouwd worden als een dal tussen twee dekzandruggen in. Als structurerend element in het midden ligt hier een voormalige turfvaart, de Schijfse vaart. Deze structuur en de bijbehorende overgangen tussen open en besloten landschap, buitengebied en dorp, zijn zeer waardevol en karakteristiek voor dit deelgebied.

De aanwijzingen als extensiveringsgebied in het noordelijke deel van de Schijfse Vaart hebben tot gevolg dat er in de toekomst bij het beëindigen van agrarische bedrijven nieuwe landschappelijke dragers gevonden moeten worden. Het gebied Schijfse Vaart vangt nu al een deel van de recreatieve uitloop op van de Rucphense Bossen. Het gebied kan ook eigen vormen van extensieve recreatie ontwikkelen die meer aan de turfvaarten en voormalige turfwinning zijn gerelateerd. Het versterken van de vaart verheldert niet alleen de landschappelijke structuur, maar maakt ook de cultuurhistorie van dit gebied meer voelbaar. Dit schept bovendien mogelijkheden voor watergebonden recreatie. Dit kan op meerdere manieren. Zo kan het aanleggen van een zijtak van de vaart zorgen voor een ver-

groting van de capaciteit voor wateropvang en –retentie. Dit biedt ook de mogelijkheid van natuurontwikkeling door middel van het aanleggen van ecologische oevers. Daarbij wordt een robuuste ecologische verbindingszone aangelegd die het mogelijk maakt voor dieren en planten tussen de Rucphense Bossen en het MOB-complex te migreren. Ook de bosrand krijgt uitlopers in de vorm van houtwallen, ruige perceelsranden en solitaire bomen om de natuurwaarde te vergroten. De randen van de kern Schijf naar het buitengebied zijn op dit moment nog erg fraai, in plaats van rommelige achterkanten heeft de bebouwing haar voorkant naar het buitengebied gericht. Dergelijke overgangen zijn geen vanzelfsprekendheid meer en verdienen het gekoesterd, dan wel versterkt te worden.

Maatregelen

- Realiseren van een ecologische verbindingszone tussen Rucphense Bossen en MOB-complex
- Natuurontwikkeling langs Schijfse Vaart
- Randen van de Rucphense Bossen verzachten met nieuwe beplantingselementen
- * Zie verder uitwerkingsproject "de Schijfse Vaart"

3.4 Het Noorden

Karakteristiek

Deelgebied Het Noorden bevindt zich grofweg tussen de noordkant van de Rucphense Bossen, de snelweg, en de kernen. Het is een gevarieerd gebied dat bestaat uit oude en jonge besloten zandontginningen met een geaccidenteerde ondergrond en een gemengde waterhuishouding. Het gebied is relatief open, maar is wel doorsneden met historische boskavels en houtwallen. Deze groene elementen maken deel uit van de Ecologische Hoofdstructuur en drukken een duidelijk stempel op de uitstraling van het gebied. Het noordoostelijke deel is opener van karakter. Ondanks de aanwezigheid van de snelweg is er nauwelijks sprake van grootschalige bedrijvigheid die zich meestal op dit soort locaties ontwikkelt. Daarmee vormt de gemeente Rucphen een groene tegenhanger van verstedelijkende snelwegzones bij Roosendaal en Etten-Leur. Ook in dit landschap zijn sporen te vinden van de turfwinninggeschiedenis in de vorm van de Rucphense Vaart – Vlettevaart, en de Zwarte Sloot. Een ander opvallend cultuurhistorisch element is de industrie- en poldermolen uit 1844 met een nabijgelegen houtwal.

De agrarische sector is voornamelijk een belangrijke drager van het landschap, in het gebied is melkveehouderij, tuinbouw en intensieve veehouderij aanwezig. Ook liggen er kassen. De bebouwing ligt verspreid in het landschap.

Opgaven voor het landschap

Het Noorden is een gebied dat zich kenmerkt door een grote landschappelijke verscheidenheid, en een veelheid aan functies, poten-

Beleid	Aanduiding
Streekplan 'Brabant in Balans'	GHS-natuur en landbouw en ecologische verbindingzone en in studie zijnde provinciale / stadsgewestelijke gebiedsontsluitingsweg
Uitwerkingsplan Alphen-Chaam, Baarle Nassau, Rucphen en Zundert	Landschapsbeheer, (inter-)nationale, regionale en dorpsverbindingsweg en geluidszone vliegveld
Reconstructieplan De Baronie	Verwevingsgebied, extensivering natuur en overig, projectlocatie ten zuiden van Rucphen, recreatieve poort
StructuurvisiePlus	groene recreatieve verbinding

ties en belangen. De houtwallen en boskavels zijn aangewezen als natuurgebied en maken onderdeel uit van de EHS. Verder zijn ze beschermd in het kader van de Verordening Waterhuishouding, omdat grote delen van het gebied fungeren als infiltratiegebied. De Zwarte Sloot is aangewezen als natte ecologische verbindingzone. In het noordoosten zijn gebieden aangewezen als struweelvogelgebied en als natuurontwikkelingsgebied. In het zuidwesten bevindt zich een gebied met de aanduiding extensivering melkveehouderij, de rest is verwevingsgebied. Dit betekent dat er nog steeds ruimte is voor een scala aan agrarische functies, mits deze geen belemmering zijn voor andere functies, zoals natuur. Het gebied rond de Posthoorn is aangewezen als zoeklocatie voor de ontwikkeling van een 'recreatieve poort'. Een belangrijke wens is het creëren van een sterke landschappelijke drager, die voldoende tegenwicht weet te bieden tegen de oprukkende verstedelijkingsverschijnselen langs de snelweg. In de Structuurvisie + is dit gedaan door het aanwijzen van een te ontwikkelen landgoederenzone.

Visie

Deelgebied Het Noorden is een gebied met veel potenties, waar een ambitieus programma voor voorligt. Er zijn veel landschappelijke waarden aanwezig, die ondanks de aanduiding als verwevingsgebied (Reconstructieplan) weinig ruimte overlaat voor sterke agrarische functies. Ook de goede infiltratiecapaciteit van de ondergrond van dit deelgebied moet in acht genomen worden om verdroging van het landschap tegen te gaan. Robuuste landschappelijke dragers zijn nodig om de oprukkende verstedelijking langs de snelweg tegen te gaan. In combinatie met het kleinschalige landschap en de aanwezigheid van de robuuste ecologische verbindingzones, is het versterken van het groene karakter naar een volwaardig groengebied een logische keuze. Nieuwe landgoederen zouden een goede economische drager kunnen zijn voor deze ontwikkeling.

De noord-zuid gerichte robuuste ecologische verbindingzone verbindt de Rucphense Bossen met het bosgebied bij Bosschenhoofd. Het Noorden moet zich wel blijven onderscheiden van de bossen zelf om een zo groot mogelijke variatie in leef- en foerageermilieus te kunnen generen, bijvoorbeeld voor struweelvogels. Daarom is het beeld van Het Noorden meer dat van een kleinschalig en gevarieerd landschap, dan van een bos. Het herstellen van de Kibbelvaart in het noordoostelijke deel speelt hier een rol bij. Een andere sterke functie die kan bijdragen aan en ook kan profiteren van het groener maken van dit deelgebied is recreatie. Een van de projecten waar recreatie een (nieuwe) rol in kan spelen is het in ere herstellen van de turfvaarten.

In het deelgebied is verder een specifiek projectlocatiegebied aange-

wezen voor de clustering van recreatieve activiteiten en een zogenoemde recreatieve poort. Deze recreatieve poort is het informatie- en vertrekpunt voor recreatieve routes. Hier kunnen mensen hun auto parkeren, en kunnen bijvoorbeeld fietsen gehuurd worden om het buitengebied in te trekken. Het grootschalige gebied in het noordoosten biedt goede kansen voor de landbouw, mits deze geen problemen opleveren voor de nabijgelegen kernendriehoek. Ook in het groene landschap tussen de Rucphense Bossen en Bosschenhoofd zijn nog mogelijkheden voor de landbouw als drager, mits die kleinschalig en extensief van aard is en geen negatieve gevolgen heeft voor de waterhuishouding en de waterkwaliteit.

Maatregelen

- Realiseren van een droge ecologische verbindingzone richting Bosschenhoofd
- Herstellen Kibbelvaart, realiseren van een natte ecologische verbindingzone
- * Zie verder verdiepingproject Recreatieve Poort

3.5 Zegge

Karakteristiek

Het gebied rondom de kern Zegge kan worden gekarakteriseerd als jonge, open veenontginning. Het is een oud, historisch landschap en heeft nog een herkenbare waardevolle structuur. Zegge is ontstaan op een hoger gelegen dekzandrug, die werd omgeven door woeste, natte veengebieden. Delen van het landschap zijn al tussen 1280 en 1287 in cultuur gebracht. De oorspronkelijke structuur in de vorm van kavelgrenzen en watergangen is nog te herkennen in het landschap van nu. Het landschap is open en grootschalig en heeft een rationele structuur. Landbouw is de belangrijkste drager van het landschap, waaronder intensieve veehouderij. Verspreid door het landschap zijn enige boskavels te vinden en een concentratie van opgaand groen is te vinden in het gebied in het zuidwesten bij Boschenhoofd. De agrarische bebouwing, waaronder een behoorlijk aantal monumenten, ligt verspreid door het landschap en is haaks op de wegen georiënteerd.

Opgaven voor het landschap

In het Reconstructieplan is het deelgebied Zegge aangegeven als verwevingsgebied. Dit betekent dat er kansen liggen voor een groei en/of transformatie van de landbouw, mits dit te verenigen is met andere functies zoals wonen, water en natuur.

Beleid	Aanduiding
Streekplan 'Brabant in Balans'	Bebouwing en glastuinbouw mogelijk doorgroeigebied
Uitwerkingsplan Alphen-Chaam, Baarle Nassau, Rucphen en Zundert	Landschapsbeheer, transformatie afweegbaar (rand kern Zegge) en geluidszone vliegveld
Reconstructieplan De Baronie	Extensivering overig, verwevingsgebied en stedelijk gebied
StructuurvisiePlus	Aanduiding 'kleine kern' Zegge

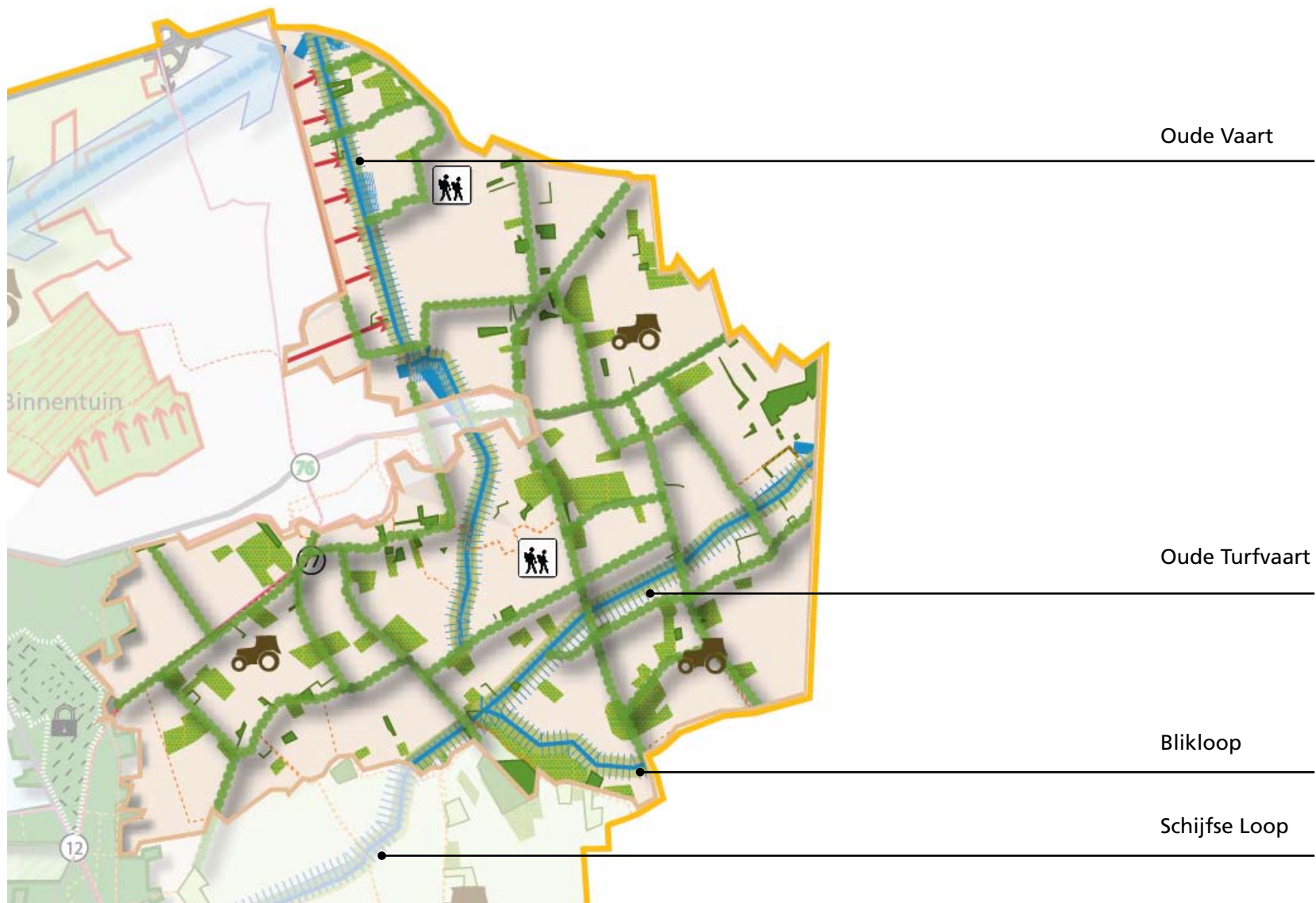
Visie

Het deelgebied Zegge heeft een duidelijke agrarische, grootschalige identiteit. Dit landschap biedt voldoende aangrijpingspunten om een duurzame locatie te zijn voor de agrarische sector, mits de bijzondere historische structuur intact gehouden blijft. Afstemming met de gemeentes Roosendaal en Halderberge is vereist, aangezien de eventuele vestiging van glastuinbouw gevolgen kan hebben voor functies in het gebied van deze aangrenzende gemeenten.

Het gebied ten westen van Zegge maakt deel uit van het zoekgebied voor de omlegging van de A58. Bij concretisering van de plannen dient de landschappelijke en cultuurhistorische kwaliteit, en de leefbaarheid van de omgeving voor de inwoners van Zegge gewaarborgd te worden.

Maatregelen

- In stand houden bijzondere historische structuur

3.6 Het Oosten

Karakteristiek

Het gebied ten oosten van de kernen bestaat hoofdzakelijk uit oude besloten zandontginningen, met als uitzondering het gebied ten zuiden van de Blickloop, dat kan worden gekarakteriseerd als coulisselandschap. De reliëfrijke ondergrond en de grillige waterhuishouding hebben een belangrijke rol gespeeld in de wijze van ontginning van het landschap. Op de relatief hogere gronden zijn monumentale boerderijen en oude bolle akkers terug te vinden. Vanaf deze plekken zijn in een later stadium de lager gelegen delen in cultuur gebracht. De geschiedenis van het gebied is terug te vinden in de namen van de straten zoals Heikant en Turfstraat en in de aanwezigheid van de Oude Vaart en de Turfvaart. De kavelstructuur is grillig en is her en der aangezet met houtwallen. Het grootste deel van deze karakteristieke elementen is echter verloren gegaan. Een ander opvallend element is de laanbeplanting langs de wegen. Het patroon van bomenrijen en lanen maakt het landschap kleinschaliger. Door de grillige structuur en de aanwezigheid van veel opgaande beplanting zijn landschapskamers ontstaan die allerlei agrarische functies herbergen. Er bevinden zich veel intensieve veehouderijen, maar ook boomteelt en kassen. Het landelijke gebied ten zuiden van de Sprundelseweg-Rucphense Baan vormt een fraai contrast met het industriegebied ten noorden van de weg.

Opgaven voor het landschap

De zuidrand van Het Oosten is attentiegebied in de Verordening Waterhuishouding. De functies in dit deel moeten zijn afgestemd op waterkwaliteit en waterkwantiteit. Het grootste deel van Het Oos-

ten is aangewezen als verwevingsgebied. Dit deelgebied biedt dus mogelijkheden voor verschillende functies waaronder de intensieve veehouderij, mits deze de andere functies zoals wonen niet hindert. Een deel is als extensiveringsgebied melkveehouderij bestempeld, een ander deel als natuurontwikkelingsgebied.

Beleid	Aanduiding
Streekplan 'Brabant in Balans'	GHS-natuur (in combinatie met water) en landbouw, grens RNLE & glastuinbouw mogelijk doorgroeigebied
Uitwerkingsplan Alphen-Chaam, Baarle Nassau, Rucphen en Zundert	Transformatie afweegbaar (kern Etten-Leur), te ontwikkelen en te reserveren bedrijventerrein, grens stedelijke regio & beekdalsysteem
Reconstructieplan De Baronie	Verwevingsgebied, extensivering natuur en overig & teeltondersteunde voorzieningen
StructuurvisiePlus	Deels duurzaam agrarisch

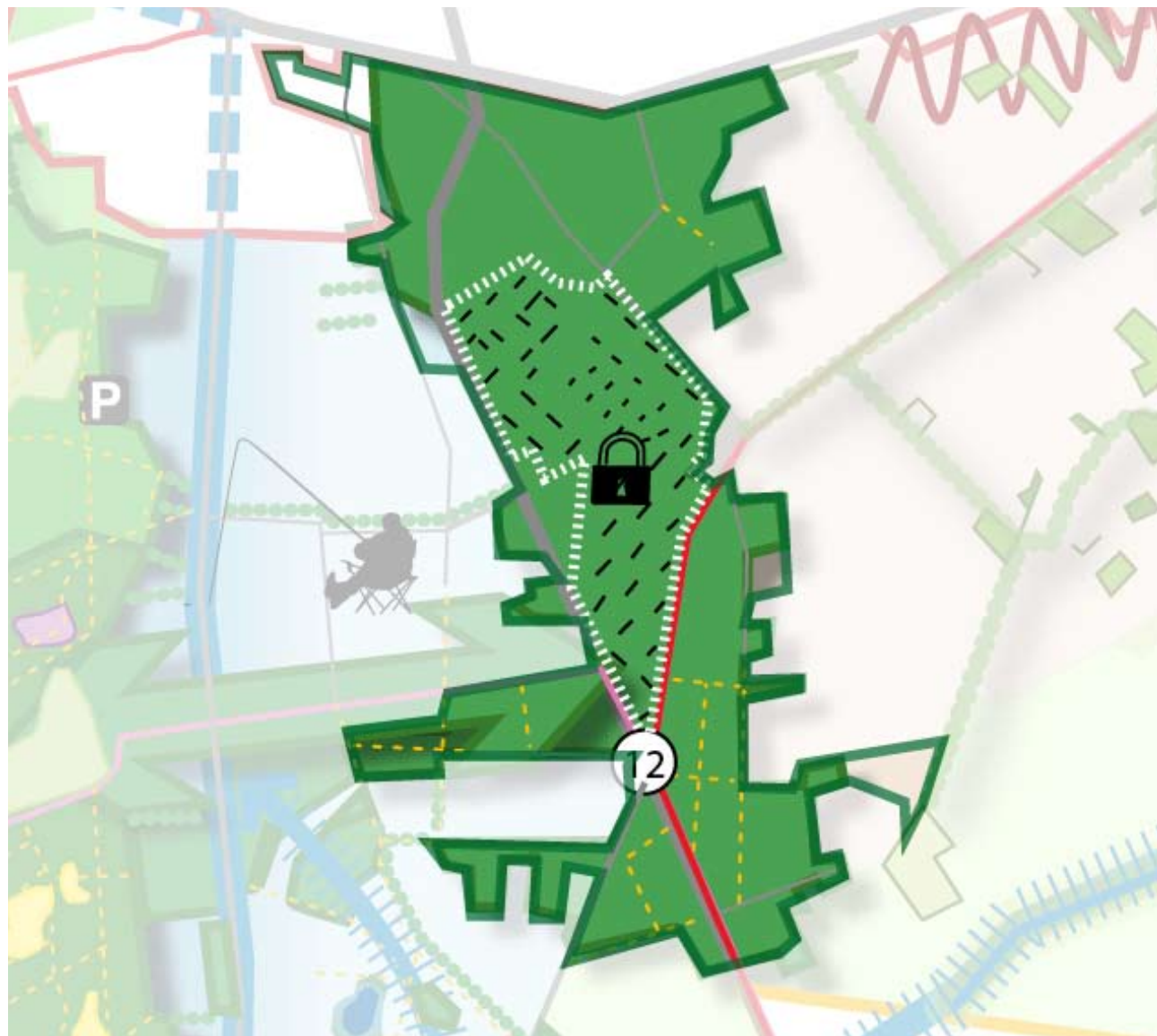
Visie

In dit deelgebied wordt ingezet op het behouden en beperkt herstellen van lijnvormige beplantingselementen. Waar mogelijk kan door het laten ontstaan van ruige perceelsranden en slootkanten de huidige kamerstructuur verder versterkt worden en een ecologische meerwaarde worden gecreëerd. In deze 'kamers' zijn meerdere vormen van landgebruik denkbaar; akkerbouw, melkveehouderij, bometeelt en zelfs kleinschalige glastuinbouw of intensieve veehouderij. St. Willebrord heeft in de toekomst nog uitloopmogelijkheden in het gebied ten westen van de Luienhoekse Straat/Irenestraat en ten noorden van de St. Jansstraat. Hier ligt de mogelijkheid om een zogenaamde kernrandzone te creëren. De kernrandzone wordt beschouwd als overgangsgebied tussen kern en land. Naast de func-

ties van het buitengebied (landbouw, natuur, waterberging en extensieve recreatie) zijn in de kernrandzone ook stedelijke functies toelaatbaar. Zo ontstaat er een combinatie van wonen en werken. Deze locatie dient nader te worden uitgewerkt.

Maatregelen

- Creëren van uitloopmogelijkheden ten oosten van Luienhoekse straat (st Willebrord) en ten noorden van Sint Janstraat (Sprundel).
- In stand houden van het groene karakter van het landschap aan de zuidkant van de Sprundelseweg - Rucphensebaan
- Behouden, versterken en aanvullen lijnvormige beplantingselementen
- Creëren en inpassen van retentiebekkens
- Versterken turfvaarten met ruigtestroken
- Behoud zandpaden
- * Zie verder uitwerkingsproject Verstedelijkingsdruk in het Oosten

3.7 MOB-complex

Karakteristiek

Het MOB-complex (voormalig Kamp Rucphen) blijft in tegenstelling tot de meeste MOB-complexen in Nederland in functie en is dan ook niet toegankelijk voor het publiek. Het complex bestaat uit een groot aantal functioneel vormgegeven loodsen omgegeven door een gemengd bosgebied, de Molenheide. Het MOB-complex stamt uit 1945 en is rationeel verkaveld. De Molenheide heeft grillige, maar harde randen naar de omgeving. Aan de noordkant grenst het aan de bebouwde kom van Rucphen en bedrijventerrein de Nijverhei. Aan de westzijde loopt de Zundertse weg die begeleidt wordt door een historische bomenrij. Aan deze kant liggen enkele agrarische bedrijven. Het grootste deel van de bossen rondom het complex functioneert als buffer en is toegankelijk voor extensieve recreatie door middel van paden en wegen. Het bos heeft daarnaast ook een ecologische functie en speelt door de ligging op een dekzandrug een belangrijke rol in de waterhuishouding van de gemeente Rucphen.

Opgaven voor het landschap

Het MOB-complex is een beschermd gebied in het kader van de Verordening Waterhuishouding, in verband met de infiltratiewerking van de ondergrond. De natuurwaarde van het MOB-complex en de bossen eromheen worden vergroot door het aanleggen van ecologische verbindingzones aan de zuidzijde, en aan de westzijde richting Schijfse Vaart. In de reconstructieatlas staat ook een ontsnipperingspunt aangegeven. Ontsnipperingspunten liggen op plaatsen waar infrastructuur ecologische verbindingzones doorkruist. Om de barrièrewerking van de infrastructuur te verminderen worden miti-

Beleid	Aanduiding
Streekplan 'Brabant in Balans'	GHS-natuur, ecologische verbindingzone en militair terrein
Uitwerkingsplan Alphen-Chaam, Baarle Nassau, Rucphen en Zundert	Landschapsbeheer, Broek en Bos en dorpsverbinding-weg
Reconstructieplan De Baronie	Extensivering natuur en teeltondersteunde voorzieningen
StructuurvisiePlus	Duurzaam agrarisch en bos

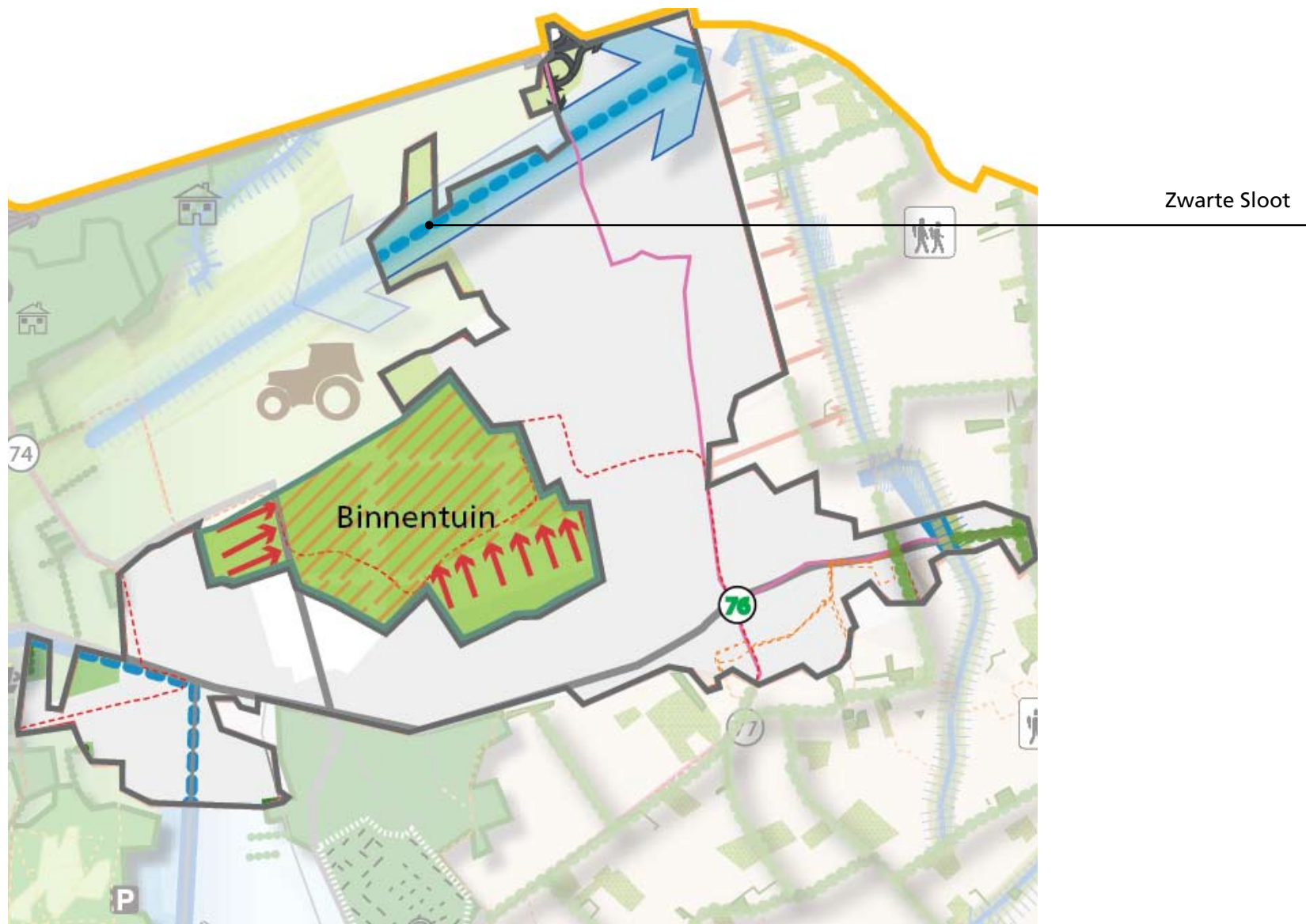
gerende maatregelen genomen, zoals de aanleg van faunatunnels, loopplanken of zelfs ecoducten.

Visie

De militaire functie blijft dominant in dit deelgebied, daarmee zijn ontwikkelingen in de landbouw, woningbouw en intensieve recreatie uitgesloten. Het bos in en om het MOB-complex heeft naast een functie als buffer, ook een redelijk hoge natuurwaarde. Het gebied wordt door middel van een robuuste ecologische verbindingzone via de Schijfse Vaart verbonden met de Rucphense Bossen. Ook de westelijke overgang van bos naar open gebied moet geleidelijker worden om een maximale ecologische waarde te creëren. Dit kan door middel van het aanleggen van houtwallen en door het aanbrengen van laanbeplanting. In de beboste bufferzone rondom MOB-complex is extensieve recreatie toelaatbaar. Door middel van beheersmaatregelen wordt een meer natuurlijker soortenrijkdom van het bos nagestreeft.

Maatregelen

- Realiseren van een ecologische verbindingzone tussen Rucphense Bossen en MOB-complex
- Bosranden aan de westzijde verzachten met nieuwe beplantings elementen

3.8 Stedelijke zone

Karakteristiek

De stedelijke zone omvat de kerkdorpen Rucphen, Sint-Willebrord en Sprundel. De kernen zijn deels ontstaan op oude en jonge besloten zandontginningen. De kernen zijn verbonden door bedrijventerrein de Nijverhei en omarmen een gebied waar nog veel intensieve veehouderij aanwezig is (onder andere varkens- en pluimveehouderijen). Een belangrijke functie in dit gebied, de Binnentuin, is de recreatie, er is een sport- en recreatiecentrum en een manege. De indoor-skibaan heeft een bovenregionale recreatieve betekenis.

Opvallend element in het stedelijk landschap is de oude turfvaart, de Zwarte Sloot, die doodloopt in Sint-Willebrord. De kernen hebben alle drie een eigen ruimtelijke identiteit, maar delen hun landelijke uitstraling. De rand naar het oosten toe is vrij hard, de andere overgangen van dorp naar buitengebied zijn grilliger van aard.

Opgaven voor het landschap

Wanneer een kern groeit verandert de overgang van het bebouwd gebied naar het buitengebied. De wijze waarop de nieuwe dorpsranden worden vormgegeven zijn bepalend voor de uitstraling van een kern, en verdienen daarom extra zorg bij het ontwerp van nieuwe bebouwing en de inpassing van functies. Het motto bij de kernendriehoek Rucphen – Sprundel – Sint-Willebrord is inbreiden en afronden.

Beleid	Aanduiding
Streekplan 'Brabant in Balans'	Bebouwing (7a) & AHS overig (7b)
Uitwerkingsplan Alphen-Chaam, Baarle Nassau, Rucphen en Zundert	Transformatie afweegbaar (randen kernen: Sprundel, St. Willebrord en Rucphen), te ontwikkelen en te reserveren bedrijventerrein (rand kern Sprundel), regionale en dorpsverbindingsweg en regionale verbindingsweg in studie
Reconstrucieplan De Baronie	Projectlocaties de Vijfprong en extensivering overig
StructuurvisiePlus	Hoogdynamisch kerngebied, oriëntatie richting de kernen (Rucphen, Sprundel, St. Willebrord) en bedrijven (Nijverhei)

Visie

In de toekomst moet wel rekening gehouden worden met de groei van de kernendriehoek Rucphen – Sint-Willebrord – Sprundel. Het verdient de voorkeur dat uitbreiding van de dorpen zoveel mogelijk plaatsvindt aan de randen van het bebouwde gebied. Het motto hierbij is eveneens inbreiden en afronden. Op deze manier kan het ontstaan van een 'rode bebouwingsruis' in het buitengebied door grote aantallen verspreide bebouwing worden voorkomen. Verder kan de infiltratiefunctie van de bodem worden gewaarborgd en kan een goede toekomst voor de agrarische sector gewaarborgd worden, waarbij de bestaande natuurwaarden worden gehandhaafd.

De kernendriehoek grenst aan landschappelijk verschillende gebieden, daarom is de aard van de grenzen niet overal hetzelfde. De oostrand van Sint-Willebrord kent een harde grens tussen dorp en buitengebied, deze zou in de toekomst kunnen verschuiven tot de Luienhoekse Straat/Irenestraat (ten noorden van de Sint-Jansstraat), die dan een nieuwe natuurlijkere grens vormt. De zuidzijde van de kernen grenst aan het MOB-complex en aan het kleinschalige

landschap in het zuidoosten. De afstand tot het complex moet vanwege de militaire functie gerespecteerd worden. Een belangrijk project is de 'binnentuin', het nu nog hoofdzakelijk agrarische gebied dat zich tussen de zijden van de driehoek bevindt. In het Structuurplan Binnentuin is hier een gebied geschetst met een hoogwaardige inrichting, waar verschillende functies zoals wonen, werken, recreatie, groen en gedeelde voorzieningen, zoals het gemeentehuis een plek moeten krijgen. Voor de kernrandzone ten noorden van bedrijventerrein de Nijverhei moet in het bijzonder gedacht worden aan wonen in combinatie met werken. Hierdoor ontstaat een overgangsgebied tussen het bedrijventerrein en het openbaar gebied.

Het is nadrukkelijk niet de bedoeling dat alle voorzieningen zich verplaatsen naar de Binnentuin, de dorpen dienen hun eigen winkelgebied en uitstraling te behouden. Het behouden van het dorps karakter staat voorop, en kwaliteit van de leefomgeving staat hoog in het vaandel. Door het op enigerlei terugbrengen en zichtbaar maken van de Schijfse Vaart door Rucphen en de Zwarte Sloot in Sint-Willebrord worden buitengebied en kern met elkaar verweven en kunnen de recreatieve functies in de binnentuin verknoopt worden met het netwerk van recreatieve routes in het buitengebied. Dit kan zowel de kwaliteit van de huidige bebouwde omgeving als de recreatie een sterke impuls geven.

Maatregelen

- Ontwikkelen 'Binnentuin'

Schijfse Loop

3.9 Grensgebied Zundert

Karakteristiek

Het grensgebied met Zundert valt door de scherpe gemeentegrens uiteen in twee delen, een noordelijk en een zuidelijk deel. Het grootste van het grensgebied maakte oorspronkelijk deel uit van de oude besloten zandontginningen, maar daar is nu nog weinig van terug te zien in het landschap. Enkele oude zandpaden resteren nog. Het gebied heeft hoofdzakelijk een open, grootschalige agrarische uitstraling. Er is onder andere glastuinbouw te vinden. Incidenteel zijn nog restanten van de oorspronkelijke beplanting terug te vinden. Hierbij gaat het onder andere om de historische laanbeplanting langs de Schijfse Baan, die bestaat uit beuken en een enkele eik. Aan de uiteinden van dit deelgebied ligt een deel coulisselandschap dat de overgang vormt naar de vochtige landschappen en het voormalige hoogveengebied in de gemeente Zundert. Door het grensgebied loopt een kleine waterloop, de Blikloop.

Opgaven voor het landschap

De noordelijke kant is aangewezen als attentiegebied in de Verordening Waterhuishouding. Daar hangen het zoekgebied voor extensivering van de melkveehouderij en extensiveringsgebied voor intensieve veehouderij mee samen. De aanwezige functies moeten afgestemd zijn op waterkwaliteit en –kwantiteit. In het zuidelijk deel is sprake van een leefgebied van kwetsbare soorten. Het biedt mogelijkheden voor extensieve recreatie in samenhang met de landschappelijke kwaliteiten van de natuurgebieden Pannenhoef, De Moeren en Wallsteyn, en de waterlopen Moersloot, Kleine Beek en Aa of Weerij.

Beleid	Aanduiding
Streekplan 'Brabant in Balans'	GHS-natuur (in combinatie met water), GHS-landbouw en Grens RNLE
Uitwerkingsplan Alphen-Chaam, Baarle Nassau, Rucphen en Zundert	Landschapsbeheer
Reconstructieplan De Baronie	Verwevingsgebied en teeltondersteunde voorzieningen
StructuurvisiePlus	N.v.t.

Visie

Op dit moment is het grensgebied naar Zundert nog een gezond agrarisch gebied, dat ook wat betreft inrichting en schaal voldoende uitgangspunten heeft om dat te blijven. In het gebied spelen echter ook andere belangen die niet altijd goed te combineren zijn met een de agrarische sector. De nabijheid van de natte natuurparel in de gemeente Zundert brengt beperkingen met zich mee, die zich met name in het noordelijk deel doen gelden. Dit gebied is aangeduid als zoekgebied extensivering melkveehouderij. Dit heeft tot gevolg dat er weinig tot geen toekomst is voor nieuwe of groeiende agrarische bedrijven. Het zuidelijk deel is verwevingsgebied, maar draagt ook de aanduiding leefgebied kwetsbare soorten. Dit betekent dat onder de voorwaarde dat andere functies in het gebied niet in het gedrang komen, er mogelijkheden zijn voor de agrarische sector. In dit geval zal dus met name de aanwezigheid van beschermde soorten een beperking zijn.

Maatregelen

- Versterken turfvaarten met ruigtestroken
- Behoud zandpaden

3.10 Oude Zoek

Karakteristiek

De Oude Zoek is een droogmakerij uit 1865. De droogmakerij onderscheidt zich van de omliggende gebieden door haar ronde vorm en rationele verkaveling. Deze karakteristieke vorm is nog eens extra aangezet door de opgaande laanbeplantingen. Een belangrijke factor voor de verschijningsvorm is de hoge grondwaterstand, bij de ontginning zijn de natste delen overgeslagen. Dit is goed te zien aan het Moergat, een oud ven. Hier was de bodem zo vochtig, dat de randen van het ven slechts gebruikt konden worden voor hakhoutteelt. De bomen zijn op rabatten, opgehoogde ruggen geplaatst om ze toch nog enige ruimte te geven om te wortelen. De lange lijnen in het landschap zijn beplant met bomen, wat een fraai coulisse-effect oplevert. Ook aan de volgorde van de ontginning is af te lezen welke delen van het landschap droger of natter waren; de ontginning is begonnen in het droge noordwestelijk kwadrant, vervolgens is het zuidwestelijke deel gedaan, dan het noordoostelijke en tenslotte het zuidoostelijke. Vooral in de laatste twee kwadranten zijn nog stukken te vinden die bij de ontginning zijn overgeslagen en een hoge natuurwaarde hebben. De Oude Zoek is op dit moment een duidelijk agrarisch landschap, met ook intensieve veehouderij. In de droogmakerij zelf is weinig bebouwing aanwezig.

Opgaven voor het landschap

Grote delen van de Oude Zoek hebben, mede door de waterkwaliteit en -kwaliteit een beschermde status gekregen, een voorbeeld daarvan is het Moergat. Verder is de aanwezigheid van kwetsbare

Beleid	Aanduiding
Streekplan 'Brabant in Balans'	GHS-landbouw en ecologische verbindingzone
Uitwerkingsplan Alphen-Chaam, Baarle Nassau, Rucphen en Zundert	Landschapsbeheer
Reconstructieplan De Baronie	Extensivering natuur
StructuurvisiePlus	N.v.t.

soorten geconstateerd en heeft een deel van het gebied de aanduiding struweelvogelgebied. De noordrand en de oost-west kruisende weg in het midden van de droogmakerij maken deel uit van de Ecologische Hoofdstructuur. Delen van het groen hebben ook een cultuurhistorische waarde. In de reconstructie is de Oude Zoek aangewezen als extensiveringsgebied voor de intensieve veehouderij en als koopmansgebied. De laatste aanduiding betekend dat er ook gekeken wordt naar extensivering van de melkveehouderij in verband met de hoge grondwaterstanden en de potentie als natuurgebied. Tevens heeft het Waterschap Brabantse Delta in het kader van de I.G.A. Turfvaart/Bijloop een aantal natuurontwikkelings- en antiverdrogingsmaatregelen op het oog in en rond de Oude Zoek.

Visie

Op dit moment is de Oude Zoek nog een volwaardig landbouwgebied, en ook in de nabije toekomst kan dit zo blijven vanwege de rationele en grootschalige verkaveling. Het gebied heeft ook grote potenties op het gebied van waterretentie en natuurontwikkeling. In het zuidoostelijke kwadrant van de droogmakerij (dit gedeelte valt binnen de gemeente Zundert) bevinden zich al kwetsbare soorten die zich zouden kunnen verspreiden naar de omgeving. Ook

kunnen de geplande (natte) ecologische verbindingzones, die over de noordrand en door het midden van de Oude Zoek lopen, dienen als waardevolle verbindingen. Verbindingen voor soorten die baat hebben bij het leven in verschillende natuurlijke milieus, zoals de relatief droge en besloten Rucphense Bossen en de natte milieus in het zuidoostelijke kwadrant.

Vanwege de beperkingen die aan de landbouw zijn opgelegd in de reconstructie, is het goed denkbaar dat de Oude Zoek een geleidelijke transformatie zal ondergaan als de bestaande agrarische functies zouden vertrekken. Dan moeten er wel nieuwe landschappelijk dragers gevonden worden. Natuurontwikkeling en waterretentie daarvoor dienen. Welke economische dragers dit mogelijk kunnen maken dient nog nader te worden onderzocht

Maatregelen

- Realiseren van een natte ecologische verbindingzone
- Uitzoeken van mogelijkheden van transformatie en economische dragers daarvoor

Melkveehouder

Burger

Natuurbeheerder

Akkerbouwer

4 REALISATIE

4.1 Algemeen

Dit landschapsontwikkelingsplan gaat uit van de stelling dat mensen landschap maken en dat hun handelingen het uiteindelijke beeld bepalen. In dit hoofdstuk wordt aan de hand van voorbeeldprojecten aangegeven hoe de maatregelen uit hoofdstuk 3 in praktijk gebracht kunnen worden.

In overleg zijn vijf projecten geselecteerd. Deze projecten dienen met name als voorbeeldproject, maar betreffen reële projecten, waarbij al diverse partijen en initiatieven in beeld zijn. In een tweetal workshops zijn deze projecten nader uitgewerkt en getoetst aan de voorwaarden waaraan projecten moeten voldoen wil realisatie daarvan mogelijk zijn.

Zodoende is aangegeven om welke soort projecten het zoal kan gaan bij de uitvoering van het landschapsontwikkelingsplan, welke partijen bij die uitvoering betrokken kunnen worden en welke instrumenten toegepast kunnen worden. De bij de verschillende deelgebieden benoemde maatregelen moeten in het vervolg op een vergelijkbare wijze worden uitgewerkt.

paardenbakken maken

containerteelt toepassen

weide maken

hekken plaatsen
volkstuinten aanleggen

nieuwe wegen aanleggen

wegbeplanting aanleggen

kassen bouwen

bomen planten

stallen slopen

boomkwekerijen

paardenhekken plaatsen

vogelkijkhutten, schuilhutten plaatsen

herprofilering beek

buitenopslag

uicentra ontwikkelen

aanleggen wandelroutes

poelen aanleggen

educatieve centra bouwen

gronden samenvoegen, sloten dempen, egaliseren

zand/ klei winnen

aanleggen fietspaden

golfbanen aanleggen

productiebos planten

zandverstuivingen bouwen

lanen aanleggen

taxiplaatsen plaatsen

houtsingels planten

ecoducten plaatsen

verlichting plaatsen

transferia ontwikkelen

autoopslagen plaatsen

manage ontwikkelen weide van koeien

dijk aanleggen/versterken

ontwikkelen kleine campings

cafes, terrassen, theetuinen exploiteren

dassentunnels hekken plaatsen

4.2 Proces

Workshops

In een tweetal workshops zijn vijf projecten nader besproken en verder uitgewerkt. Dit is gebeurd in samenspraak met andere belanghebbende partijen en potentiële initiatiefnemers. Voor de workshops zijn de volgende projecten benoemd:

- Het uitwerken van de recreatieve poort;
- Het 'tegenhouden' van de verstedelijkingsdruk in het Oosten;
- De Schijfse Vaart;
- Het kleinschalige oosten met groene en blauwe diensten; en
- Het ontwikkelen van nieuwe landgoederen.

Deze projecten zijn geselecteerd omdat zij ingaan op de meest dringende opgaven met betrekking tot landschapontwikkeling. Er is een verschil tussen de vijf geselecteerde projecten. De eerste twee zijn wat minder concreet dan de overige drie. Door ze in aparte workshops te behandelen is een accentverschil gelegd. De eerste workshop betrof vooral een verdiepingsslag, de tweede een uitwerkingsslag.

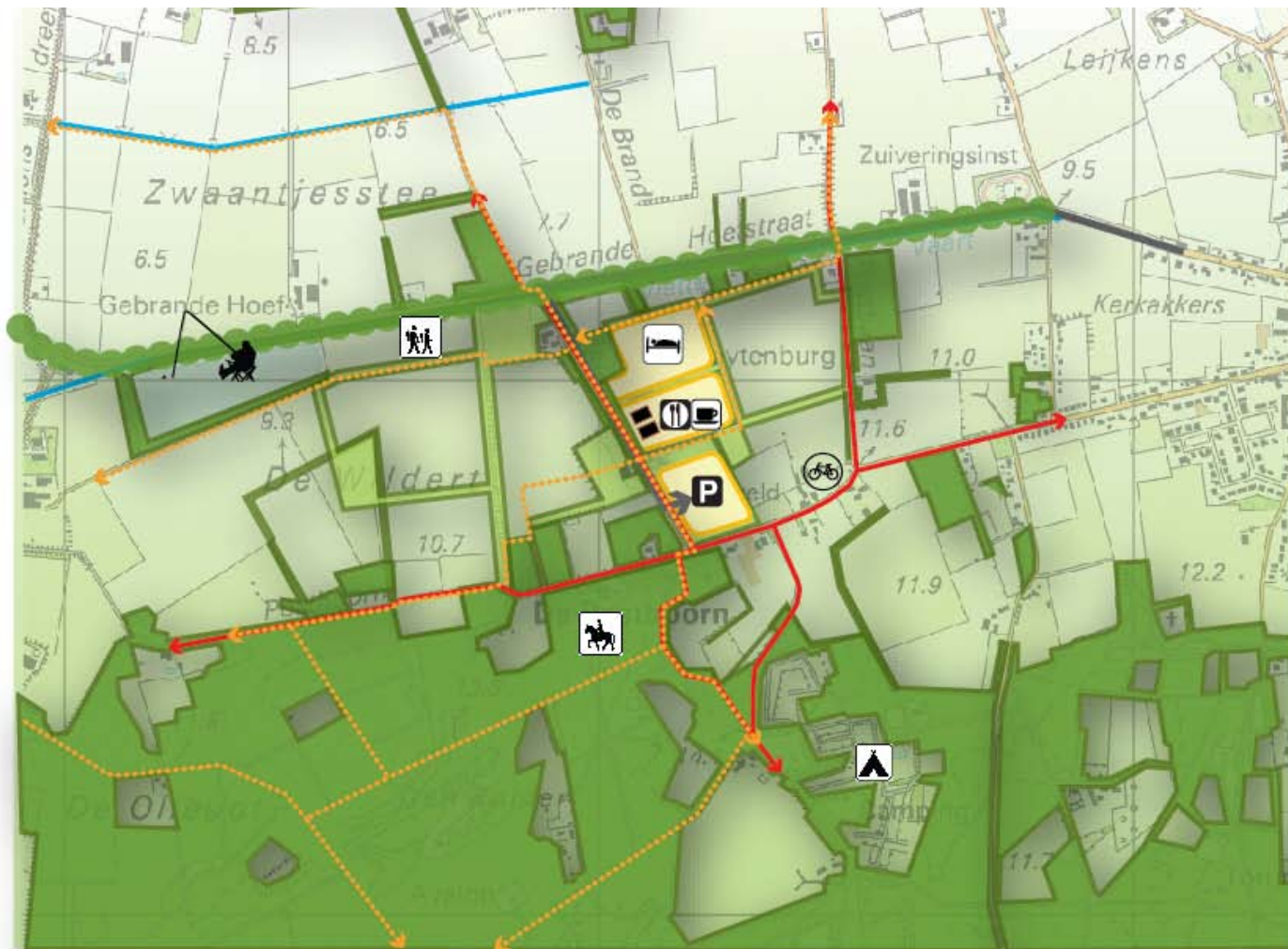
Overleg met het waterschap

Aanvullend op beide workshops is er overleg geweest met het waterschap. Hierin is per project de wateropgave nader besproken en is gezocht naar mogelijke combinaties tussen het realiseren van de wateropgave enerzijds en landschapontwikkeling anderzijds. Het waterschap ontwikkelt ten behoeve van de wateropgave zogenoemde IGA's (Integrale Gebieds Analyses). Inmiddels is gebleken dat deze

IGA's grotendeels nog in ontwikkeling zijn. De doelstellingen die uit de IGA's voortkomen zijn veelal nog niet vertaald naar concrete maatregelen en ruimteclaims voor de wateropgave. Het grondgebied van Rucphen zal binnen de IGA's Kibbelvaart / Brandsche Vaart, Molenbeek en Turfvaart / Bijloop vallen. Drie natte ecologische verbindingzones die in de IGA's een plek zullen krijgen zijn al wel in dit landschapontwikkelingsplan verwerkt. Het gaat hierbij om drie kleine onderdelen van deze zones, ter hoogte van de Rucphense weg (Zwarte Sloot), de Oude Zoek (bovenloop Zoekse Loop) en de Grensstraat (Natte of Elderse Turfvaart). Deze zijn in de visie ten aanzien van de verschillende landschappelijk deelgebieden binnen de gemeente Rucphen opgenomen (zie hoofdstuk 3).

4.3 De voorbeeldprojecten

Hieronder zijn de vijf voorbeeldprojecten weergegeven. Eerst is de visie op het project en het deelgebied waar het ligt nader uitgewerkt en concreter gemaakt. Ook zijn de op dit moment lopende initiatieven benoemd. Vervolgens is per project de uitkomst van de discussie uit de workshop weergegeven (onder het kopje brainstormsessie) en is een voorzet gedaan voor vervolgstappen en het toe te passen instrumentarium. Dit instrumentarium wordt daarna verder toegeelicht.

- recreatieve knoop;
- verblijfsrecreatie
- horeca
- parkeervoorziening
- visplek
- bestaand groen
- nieuw groen
- autoroute
- fietsroutes
- wandelroutes
- laan

4.3.1 Verdiepingsproject 'Recreatieve poort'

Visie en initiatieven

De ontwikkeling van een Recreatieve poort tussen de Gebrande Hoefstraat en de Rucphense Bossen biedt de mogelijkheid recreatief gebruik van het buitengebied op deze plek beter te sturen, recreatieve voorzieningen te bundelen en de enigszins verrommelde situatie op de beoogde locatie aan te pakken. Ontwikkeling van de Recreatieve poort kan niet los worden gezien van de ontwikkeling van een golfbaan ten westen van de beoogde locatie van de poort. Ook kan de Recreatieve poort in combinatie met de beoogde landgoedontwikkeling ten noorden van de Gebrande Hoefstraat een brug slaan tussen de Rucphense Bossen en het Pagnevaartbos bij Bosschenhoofd (zie ook bij het project 'nieuwe landgoederen'). Voor de ontwikkeling van een Recreatieve poort gelden enkele basiseisen voortkomend uit de Reconstructie. Het rapport 'Stappenplan Recreatieve Poorten'¹ bevat een verdere uitwerking die als leidraad gebruikt kan worden. De basiseisen betreffen met name de aanwezigheid van een horecavoorziening en het aanbieden van een zogenoemd 'wandelpad' (zoals een netwerk van wandelpaden en -knooppunten). Ook de aantakking op het fiets- en wandelknooppuntensysteem is wenselijk. Een aanvulling op dit systeem ten zuiden van De Posthoorn is wenselijk (doortrekken fietsverbinding). Verder kan vanuit de Recreatieve poort een link worden gelegd met de turfwinningsgeschiedenis en de turfvaarten.

Brainstormsessie

Er zijn meerdere mogelijkheden voor de locatie van de Recreatieve

¹ bron en auteur; Samenwerkingsverbond Regio Eindhoven 17 januari 2001

poort, maar het gebied tussen de Keijtenburgstraat, de Posthoorn en de Gebrande Hoefstraat geniet in eerste instantie de voorkeur. Ten zuiden hiervan liggen al enkele kampeervoorzieningen (camping De Posthoorn en Zilverden), ten oosten van de beoogde locatie voor de recreatieve poort ligt nog een stuk grond te koop (Keytenburg) en er liggen kansen om een verbinding te leggen met een mogelijke nieuwe landgoedontwikkeling aan de noordzijde van de Gebrande Hoefstraat. De beoogde locatie kan bovendien een opknopgebruik gebruiken. Er kan ingezet worden op het creëren van een meer geleidelijke (landschappelijke) overgang van de Rucphense Bossen naar de Gebrande Hoefstraat. Voor de beoogde locatie van de recreatieve poort geldt het benutten van landschappelijke kwaliteiten het waarborgen van de gewenste beeldkwaliteit.

Instrumentarium

Hiernaast is een globale inrichtingsschets opgenomen die aangeeft hoe een en ander zou kunnen worden vormgegeven. De schets kan gebruikt worden om de discussie met de Raad, grondeigenaren en mogelijke exploitanten goed te kunnen voeren. Hij is opgesteld op basis van de deelgebiedkaart en speelt in op bestaande landschapsstructuren (verkavelingsrichtingen en beplantingen). Verder kan het verbeteren van de bewegwijzering van fiets- en wandelroutes bijdragen aan het centraler positioneren van de Recreatieve knoop en het ontlasten van kwetsbare gebieden.

Instrumenten die nog nader onderzocht moeten worden zijn het (al dan niet gedeeltelijk) voorfinancieren van de ontwikkeling van een Recreatieve poort door de provincie en het bieden van meer mogelijkheden in de vergunningensfeer en het bestemmingsplan. Mo-

gelijke initiatiefnemers dienen zelf een exploitatieoverzicht op te stellen dat inzicht geeft in de kosten en de baten (zoals het aantal overnachtingsplekken).

4.3.2 Verdiepingsproject 'Verstedelijkingsdruk in het Oosten'

Visie en initiatieven

Een interessante vraag is in hoeverre versterking van het landschap in het tussengebied tussen Sint-Willebrord en Etten-Leur de verstedelijkingsdruk vanuit Etten-Leur in dat gebied kan tegenhouden en welke rol de waterbergingsopgave in dit gebied daarbij kan spelen. De oostelijke ontsluitingsweg van Sint-Willebrord naar de A58, de Vosdonkseweg, markeert op dit moment de grens tussen een vrij open gedeelte aan de noordzijde van de weg en een iets kleinschaliger deel aan de zuidzijde. Het gebied is onderdeel van de AHS-landbouw. Glastuinbouw is hier mogelijk, alsmede de aanleg van teelt-ondersteunende voorzieningen. Ten zuiden van de ontsluitingsweg liggen veel burgerwoningen verspreid tussen de agrarische bedrijven. In de dorpsrand langs de Luienhoek zijn en worden ruimte-voor-ruimte woningen gebouwd.

Brainstormsessie

Het tegengaan van verstedelijkingsdruk kan maar zeer gedeeltelijk met behulp van landschapsversterking ingevuld worden. Het landschap zelf dient aanleiding te geven voor versterking, de (landschappelijke) wensen uit het landschapsontwikkelingsplan genieten de voorkeur. Mede gelet op de huidige landschappelijke kenmerken van het gebied en het belang van dit gebied voor de plaatselijke land- en tuinbouw zijn er weinig aanleidingen om al te sterk in te zetten op landschappelijke ingrepen. Het voorstel is het Reconstructieplan als uitgangspunt te nemen en vanuit het landschapsontwikkelingsplan

waar mogelijk toevoegingen te doen aan het landschap, maar daarbij niet vanuit een (eventuele) dreigende verstedelijking te redeneren. Het komt er op neer bestaande structuren zoveel mogelijk te versterken en daarbij rekening te houden met de agrarische sector. Gedacht wordt aan het versterken met landschapselementen en uitbreiden van (uitloop-)routes vanuit het bebouwde gebied, met bijzondere aandacht voor aardkundige en cultuurhistorische waarden.

De duiker in de Oude Vaart ter hoogte van Sprundel is te klein en zal worden vergroot. Dit betekent dat er benedenstrooms meer ruimte moet worden gezocht voor de berging van water (afkomstig uit het landelijk gebied). De totale ruimteclaim wordt pas eind 2008 bekend. Het gaat hierbij in ieder geval om meerdere hectaren. Ten behoeve van de retentie van stedelijk water worden tegen de A58 al gronden aangekocht. Het bestaande retentiebekken ten oosten van de Luienhoekse straat staat los van de turfvaart (de Oude Vaart). Het zoeken naar retentiemogelijkheden kan gecombineerd worden met het aantrekkelijker maken van dit deelgebied voor uitloopmogelijkheden vanuit nieuwe woongebieden. Reconstructie van de turfvaarten in dit gebied is daarbij een aandachtspunt maar geen harde eis.

Instrumentarium

Mogelijke instrumenten in dit gebied zijn agrarisch natuurbeheer, de aanleg van landschapselementen in combinatie met de realisatie van de IGA-doelstellingen van het Waterschap en het Stimuleringskader Groene en Blauwe Diensten.

4.3.3 Uitwerkingsproject 'De Schijfse Vaart'

Visie en initiatieven

De Heemkundekring Swerter Scive is bezig met de ontwikkeling van een historisch wandelpadensysteem gebaseerd op het turfverleden. Naast dit netwerk van vijf verschillende routes heeft de kring ook concrete ideeën voor de ontwikkeling van een turfput. Het wandelpadensysteem maakt gebruik van bestaande paden. De turfput is gepland aan de Schijfse Vaart tussen Schijf en Rucphen, ten noorden van camping 'De Witte Plas'. Staatsbosbeheer, de eigenaar van de beoogde locatie, moet nog benaderd worden om tot realisatie te komen, maar deze locatie heeft wel de voorkeur. Een eventueel alternatief is het Moergat in de Oude Zoek, al dan niet in combinatie met waterberging (doelstelling van het Waterschap). Dit betekent in dat geval dat ook de Turfvaart doorgetrokken dient te worden in zuidelijke richting. De Rabobank wil het project subsidiëren, mits de realisatie in 2008 zal vinden.

Andere ideeën die zijn geopperd zijn het vernatten van het Meerven, het verleggen van de waterweg van de Schijfse Vaart, het 'landschappelijk inpassen' van camping De Witte Plas, het realiseren van een ecologische verbinding tussen het MOB-complex en de Rucphense Bossen, het realiseren van een geleidelijke overgang van de Rucphense bossen naar het primaire agrarische gebied en landschapsversterking vanaf de rand van de Rucphense Bossen tot aan het Oude Kerkpad / de Schijfse Vaart.

Brainstormsessie

De ontwikkeling van een turfput, gekoppeld aan een netwerk van wandelpaden past binnen de visie van het landschapsonwikkelings-

plan. De Heemkundekring Swerter Scive zet haar zoektocht naar co-financiering voor de turfput voort. De gemeente Rucphen kan de informatievoorziening omtrent dergelijke recreatieve voorzieningen verzorgen.

Ten aanzien van het versterken van de Schijfse Vaart als herkenbaar relict van de turfwinningperiode is in de workshop geconcludeerd dat deze turfvaart niet verlegd of verbreed hoeft te worden. Wel kan er een aanvulling op de huidige structuur plaatsvinden door het terugbrengen van de Schijfse Vaart langs het Oude Kerkpad. Hierbij kan de splitsing tussen de beide lopen extra versterkt worden met landschapselementen. Verbreding is verder niet noodzakelijk. Over het algemeen is er sprake van een breedte van 2,4 meter voor een turfvaart. Hiervan is nog steeds sprake. Maar aangezien het water lastig is vast te houden is het waterpeil tegenwoordig gezakt, waardoor ook de breedte van de turfvaart is versmald. Wanneer het waterpeil zal stijgen, wordt de gangbare breedte van 2,4 meter wederom gehaald. Andere mogelijkheden zijn het versterken van de loop door accentuering met opgaand groen (in de vorm van bomenrijen, knotwilgen en bloemrijke graslanden) en het begeleiden van de vaart met robuust groen.

De omvang van de wateropgave in dit gebied is nog niet bekend. Er is wel behoefte aan zoekgebieden voor waterretentie. Nader onderzoek zal worden in hoeverre bijvoorbeeld het Meerven hiervoor gebruikt kan worden. Met betrekking tot ingrepen in de Schijfse Vaart en zijn oevers is de Keur van het Waterschap leidend. Herinrichting kan namelijk gevolgen hebben voor het beheer. In de Oude Zoek worden gronden aangekocht ten behoeve van de realisatie van een natte ecologische verbindingzone langs de Zoekse Loop. Het Wa-

terschap zal nog nagaan in hoeverre er mogelijkheden voor mede financiering zijn door het Waterschap in het kader van het Stimuleringskader Groene en Blauwe Diensten (d.d. september 2008). Op dit moment zijn er van het Waterschap geen pilot-projecten bekend, die binnen dit kader passen.

Instrumentarium

Ten aanzien van de realisatie van de turfput is door de Heemkundekring al een financier gevonden, maar er wordt nog gezocht naar cofinanciers. Er liggen mogelijkheden hiertoe in het kader van de platelandsvernieuwing ofwel de LeaderPlus. Landschappelijke inpassing van camping De Witte Plas, versterking van de turfvaart, het Oude Kerkpad en de randen van de Rucphense Bossen en realisatie van de ecologische verbinding tussen Rucphense Bossen en MOB-complex kunnen een verdere uitwerking krijgen binnen het Stimuleringskader Groene en Blauwe Diensten. Ook particuliere initiatiefnemers kunnen hier gebruik van maken als zij initiatieven voor landschapsversterking hebben die aansluiten bij de doelstellingen van het landschapsontwikkelingsplan. Het kan hierbij gaan om het aanleggen van landschapselementen, het uit productie nemen van agrarische gronden en het plegen van landschapsbeheer en -onderhoud.

Een andere mogelijkheid om financiën te genereren om deze vormen van landschapsversterking te realiseren is een groenfonds op te richten. Dit kan bijvoorbeeld door per vierkante meter te ontwikkelen bouwgrond een bijdrage te vragen voor landschapsversterking. Een andere mogelijkheid is de realisatie van zogenoemde BIO-woningen. Realisatie hangt uiteindelijk ook af van de bereidheid van de ver-

schillende grondeigenaren in het gebied mee te werken. Voor het aanleggen van Ecologische Verbindingszones bestaan 100% regelingen.

4.3.4 Uitwerkingsproject 'Nieuwe landgoederen'

Visie en initiatieven

Er bestaat een initiatief voor de ontwikkeling van een nieuw landgoed ten noorden van de Gebrande Hoefstraat. Dat past op zich binnen het provinciaal beleid en kan bijdragen aan de realisatie van de ecologische verbindingzone c.q. noord-zuid verbinding tussen de Rucphense Bossen en het Pagnevaartbos.

Op dit moment wordt onderzocht welke ruimte het provinciaal beleid biedt aan dergelijke initiatieven en of maatwerk mogelijk is. Maatwerk in die zin dat er afstemming plaats vindt met de in de omgeving van de beoogde locatie aanwezige woningtypen en functies, of dat er binnen het nieuwe landgoed ruimte kan worden gevonden voor specifieke woonvormen zoals zorgwoningen.

Brainstormsessie

Een nieuw landgoed ten noorden van de Gebrande Hoefstraat kan bijdragen aan het realiseren van de in het landschapsontwikkelingsplan neergelegde visie voor dit deelgebied. Gesteld kan worden dat de Nota Landgoederen een middel is en geen doel op zich. Het dient als instrument om te komen tot realisatie van landgoederen of tot landschapsversterking. Maatwerk bij de uitwerking van landgoedplannen kan op zijn plaats zijn om het landschap ter plekke te versterken. Evaluatie van het huidige provinciale beleid kan een aanknopingspunt zijn om verder te denken over de ontwikkeling van

dit landgoed, zeker wanneer het initiatief past binnen het streekplan en de gemeentelijke visie.

De huidige initiatiefnemer gaat verder met de uitwerking van het landgoedplan en zal op basis van een uitwerkingsplan nader overleg voeren de gemeente en met Brabants landschap. Wanneer het uitwerkingsplan draagvlak heeft bij deze partijen wordt een afspraak met de provincie gearrangeerd. Tijdens de workshop heeft de provincie Noord-Brabant namelijk aangegeven na te zullen gaan in hoeverre zij ook aan de voorkant van dit soort initiatieven kan aanschuiven. Want op die manier kan er een uitwerkingsplan ontstaan waarbij naast de uitgangspunten van de initiatiefnemer, Brabants Landschap en de gemeente ook de provinciale uitgangspunten naar voren komen.

Instrumentarium

Meerdere instrumenten zijn inzetbaar. In eerste instantie kan gedacht worden aan het 'rood-voor-groen' principe. Wanneer de planexploitatie niet rond komt door te lage opbrengsten voor het te realiseren 'rood', kan aansluiting worden gezocht bij het Stimuleringskader Groen en Blauwe diensten of een gemeentelijk groenfonds.

4.3.5 Uitwerkingsproject 'Kleinschalige oosten met groene en blauwe diensten'

Visie en initiatieven

Er zijn plannen voor de realisatie van ruimte-voor-ruimte woningen aan de Groenstraat en de Oosteindseweg. De realisatie van de woningen aan de Groenstraat zal gebeuren ten behoeve van de versterking van de groenstructuur ter plekke, zoals deze in een gemeentelijke deelvisie als uitwerking van de structuurvisie is neergelegd.

Brainstormsessie

De ZLTO spreekt haar zorgen uit over de ontwikkeling van het zogenoemde kleinschalig oosten. Men pleit voor behoud van voldoende landbouwgrond en uitbreidingsmogelijkheden van bestaande agrarische bedrijven. Brabants Landschap deelt deze mening en geeft aan dat de realisatie van andere projecten die passen binnen en voortkomen uit de visie vanuit het landschapontwikkelingsplan een hogere prioriteit hebben, ook gelet op de beschikbare financiële middelen (het aankopen van goede land- en tuinbouwgronden is in dit gebied een dure aangelegenheid). Vandaar dat de aandacht voor dit deelgebied uit dient te gaan naar bescherming van bestaande landschapsstructuren en de aanleg van landschapsaccenten op ontbrekende schakels van de bestaande structuren. De accenten die versterking behoeven zijn:

- Versterking van de wegbeplanting aan de Groenstraat;
- Versterking van het deelgebied ten zuidoosten van Sprundel (hier is al een wandelpad aangelegd);
- Versterking van bestaande zandpadenstructuren (bijvoorbeeld door de aanleg van een zandpad bij de Lange Maten);
- Versterking en verbinding van de groenstructuren die reeds zijn aangelegd in het kader van de ruilverkaveling;
- Versterking van het landschap op de overgang van de oude naar de jonge ontginningen, waarbij het gebied rond Bakkersmeer open wordt gehouden;
- Versterking van de Blikloop;
- Versterking van de turfvaarten, bijvoorbeeld door middel van ruige akkerranden direct langs de watergangen;
- De aanleg van een waterbergingsgebied nabij Sprundel.

Bestaande landschapsstructuren en de daarbij horende ontbrekende schakels dienen eerst in beeld worden gebracht. Brabants Landschap heeft een inventarisatie uitgevoerd die vooral is gericht op die ontbrekende schakels. Brabants Landschap gaat samen met de Natuurwerkgroep de bestaande, te beschermen landschapsstructuren voor dit deelgebied en de daarbij horende ontbrekende schakels gedetailleerder in beeld brengen op basis van de reeds bestaande inventarisatie. Daarnaast zitten de ZLTO en de Natuurwerkgroep periodiek bij elkaar om de gemeente te adviseren. Deze partijen kunnen samen nadenken over de mogelijkheden om deze versterking van landschapsstructuren te realiseren door gebruik te maken van agrarisch natuurbeheer.

Verder kan de versterking van het wandelpadensysteem gemeentebreed aangepakt worden. Naast het vastleggen van de historische paden die gerelateerd zijn aan het turfverleden, zoals de wandelpaden nabij Sprundel (zie ook voorbeeldproject Schijfse Vaart), dienen ook de kuierpaden en ommetjes meegenomen te worden. Hierin kan een combinatie gezocht worden met de versterking van de turfvaarten zoals de verbinding Sprundel – Pannenhoef en de Vinkenbossentraat. Bij de verdere uitwerking van dit project dient er ook aandacht te zijn voor de uitbreidingen van Sprundel en Sint Willebrord, waarbij de toename van verhard oppervlak gecompenseerd dient te worden. Hieromtrent zijn nog geen concrete maatregelen bekend. Aangegeven wordt dat het zoeken naar retentiemogelijkheden gecombineerd kan worden met het aantrekkelijker maken van het deelgebied voor uitloopmogelijkheden vanuit nieuwe woongebieden en het versterken van de kamerstructuur van deelgebied het Kleinschalige Oosten.

Instrumentarium

Meerdere instrumenten zijn inzetbaar, waaronder agrarisch natuurbeheer, de aanleg van landschapselementen in combinatie met de realisatie van IGA-doelstellingen van het Waterschap en het Stimuleringskader Groene en Blauwe Diensten.

4.4 Uitvoering (van projecten) in het algemeen

Bij de uitvoering van projecten zoals de hierboven beschreven voorbeeldprojecten gelden enkele voorwaarden, wil realisatie uiteindelijk mogelijk zijn. Die voorwaarden luiden als volgt:

- Er moet een bestuurlijke trekker zijn;
- Er moet financiële dekking zijn;
- Er moet draagvlak zijn voor het project;
- Er moet sprake zijn van een inhoudelijke bijdrage aan het gehele plan;
- Er moet een helder ruimtelijk beeld zijn (ontwerp); en
- Er moet planologische ruimte voor het project zijn.

Bij het nader uitwerken van de voorbeeldprojecten en het formuleren van nieuwe projecten is het bovenstaande rijtje steeds te gebruiken als toetssteen.

4.5 Instrumentarium en regelingen

Stimuleringskader Groene en Blauwe Diensten

De provincie Noord-Brabant biedt gemeenten de mogelijkheid aan te sluiten bij het Stimuleringskader Groene en Blauwe Diensten. Deze provinciale regeling voor het agrarische buitengebied is opgesteld om landschap te ontwikkelen met kwaliteit. De essentie van deze regeling is: investeren in groene en blauwe diensten in het agrarisch buitengebied. Maatwerk wordt verkregen door met uitvoeringsprogramma's, gebiedscontracten en veldcoördinatoren te werken. Het Stimuleringskader formuleert maatregelen die door agrariërs en particulieren als dienst kunnen worden gerealiseerd. Deze maatregelen kunnen nader worden opgedeeld naar thema's en (maatwerk)pakketten. Deze pakketten bestaan uit een combinatie van voorschriften voor aanleg, onderhoud en inzet van grond. Bij toepassing als dienst kan hiervoor een vergoeding worden verkregen. In de vergoedingsystematiek wordt uitgegaan van drie verschillende vormen van dienstverlening: aanleg, onderhoud en inzet van grond. Voor iedere vorm van dienstverlening zijn vergoedingen mogelijk van een deel van de plankosten, arbeidskosten en overige kosten.

Rucphen ligt in het reconstructiegebied de Baronie. Voor dit gebied is reeds een plan van aanpak opgesteld om te komen tot een uitvoeringsprogramma Groene en Blauwe diensten. Alle betrokken gemeenten met uitzondering van de gemeente Breda nemen hieraan deel. Naast deze gemeenten nemen zijn het Brabants Landschap en de waterschappen Brabantse Delta en Dommel vertegenwoordigd. De doelstelling van het plan van aanpak is de ontwikkeling van een

uitvoeringsprogramma voor groenblauwe diensten teneinde een kwaliteitsimpuls in het agrarisch cultuurlandschap in de Baronie te realiseren. Om dit veranderingsproces tot stand te brengen is een aanmoedigend stimuleringsbeleid nodig. Cruciaal daarbij is dat te ontwikkelen regelingen aantrekkelijk zijn voor agrariërs en particulieren. Effectief en efficiënt omgaan met de levering van groenblauwe diensten vraagt om gebiedsgericht maatwerk. Dit plan van aanpak is op te vragen bij één van de deelnemende gemeenten. Hiertoe wordt een "uitvoeringsprogramma Groene en Blauwe diensten" opgesteld. Dit plan van aanpak is op bestuurlijk niveau vastgesteld, alle betrokken partijen hebben reeds toegezegd om deel te nemen aan het uitvoeringsprogramma Groene en Blauwe diensten.

Subsidie Natuurbeheer en Subsidie Agrarisch Natuurbeheer (PSN en PSAN)

Het doel van de PSN-regeling is het stimuleren van het beheer van bestaande natuurgebieden en het inrichten van nieuwe natuurgebieden (natuurontwikkeling) op gronden binnen de Ecologische hoofdstructuur (EHS) door middel van beheers- en inrichtingsvergoedingen. De provincie Noord-Brabant heeft natuurgebieden aangewezen, waarop de PSN van toepassing is. Grondeigenaren en pachters of andere personen kunnen meedoen op basis van tijdelijk gebruik in het kader van een landinrichtingsproject. Voorwaarde is dat de gronden binnen de EHS liggen. Er is een keuze uit beheerpakketten met bijzondere eisen voor het beheer van verschillende typen van bestaande natuurterreinen. Daarnaast is inrichtingssubsidie mogelijk voor de ontwikkeling van natuur. Tevens zijn middelen beschikbaar ter compensatie van de waardedaling van landbouwgrond die wordt omgezet in nieuwe natuur (functieverandering). De verplichting in verband met de waardecompensatie heeft een looptijd van 30 jaar.

Er wordt een overeenkomst aangegaan met de aanvrager voor de duur van zes jaar voor het te voeren beheer.

Het doel van de PSAN-regeling is het stimuleren van een natuurlijk beheer van landbouwgronden en het in stand houden of aanleggen van kleine landschapselementen op landbouwgronden binnen de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Grondeigenaren en pachters of personen op basis van tijdelijk gebruik in het kader van een landinrichtingsprojecten. Voorwaarde is ook hier dat de gronden binnen de EHS liggen en als zodanig zijn begrensd in het beheergebiedplan. Er is keuze uit beheerpakketten met bijzondere eisen voor beheer en een kleiner aantal voor de instandhouding of aanleg van landschapselementen. Er wordt een overeenkomst aangegaan met de aanvrager voor de duur van zes jaar voor het te voeren beheer. Afhankelijk van het gekozen pakket ontvangt men jaarlijks een vergoeding per hectare.

Voor beide regelingen geldt een minimum oppervlakte als instap-eis voor deelname, namelijk 0,5 hectare. Beide regelingen worden jaarlijks opengesteld voor subsidieaanvragen. Hier geldt de regel dat 'wie het eerst komt het eerst maalt'. De openstellingsperiode bedraagt twee maanden en loopt van midden november tot midden januari. Verder geldt dat er een aanvraag moet worden ingediend bij Dienst Regelingen (LNV) in Assen. Die voert de regelingen uit. Daar vindt de beoordeling van de aanvraag plaats en ook de subsidietoekenning wordt door deze dienst uitgevoerd.

Andere regelingen zijn onder meer:

- De Provinciale Verordening Landelijk Gebied;

- De Investeringsregeling Landelijk Gebied (ILG);
- LeaderPlus en Plattelands Ontwikkelingsprogramma (POP);
- De Beleidsregel Subsidie Natuur en Landschap; en
- Buitengebied in Ontwikkeling (BIO).

Groenfonds

De oprichting van een groenfonds, bijvoorbeeld door per vierkante meter te ontwikkelen bouwgrond een bijdrage te vragen voor landschapsversterking, kan vanuit de gemeente een belangrijke (eerste) impuls vormen voor het tot uitvoering brengen van het landschapsontwikkelingsplan. De exacte uitwerking en toepassing van een dergelijk fonds moet binnen de gemeente nog nader worden uitgewerkt.

4.6 Vervolgstappen

Landschapscoördinator

De hierboven beschreven voorbeeldprojecten schetsen dat bij het tot uitvoering brengen van het landschapsontwikkelingsplan veel komt kijken. De belangrijkste factor voor het welslagen van die uitvoering is coördinatie. Wanneer er één aanspreekpersoon binnen de gemeente tijd en middelen ter beschikking krijgt kan hij of zij de regie nemen en partijen die betrokken (willen) zijn bij die uitvoering samen brengen en waar nodig faciliteren. De gemeente zal hierover een besluit moeten nemen om te bepalen hoeveel tijd en geld er voor deze coördinator beschikbaar wordt gesteld.

Jaarlijks actieplan met bijbehorende begroting

Een van de belangrijkste taken van de landschapscoördinator is het jaarlijks opstellen van een actieplan met een bijbehorende begroting. Het actieplan kan zich richten op lopende initiatieven en verzoeken die binnen komen om projecten uit te voeren, maar kan ook meer pro-actief worden ingestoken. In dit laatste geval stel de coördinator namens de gemeente een prioriteitenlijst op van te nemen acties en projecten.

Te betrekken partijen

Landschapsontwikkeling is niet enkel een gemeentelijke of particuliere aangelegenheid. Andere partijen hebben daarin ook een belang en kunnen bij de uitvoering van het landschapsontwikkelingsplan betrokken worden en blijven. Het gaat daarbij om overheden, zoals de provincie, buurgemeenten en het waterschap, grootgrondbezitters en beherende instanties zoals Staatsbosbeheer en het Ministerie van Defensie en belangengroepen zoals de ZLTO en de Natuurwerkgroep of het Brabants Bureau voor Toerisme. Ook het bedrijfsleven kan bij de uitvoering een rol van betekenis krijgen.

Begrippenlijst:

AHS-landbouw

De AHS-landbouw omvat de meest pure landbouwgebieden. De AHS-landbouw is een van de vier hoofdzones van de GHS en de AHS. De AHS-landbouw bestaat uit vijf subzones: zoekgebied veeverdichtingsgebieden, vestigingsgebied glastuinbouw, mogelijk door-groei-gebied glastuinbouw, glasboomteeltgebied en AHS-overig.

Beek en/of kreekdalsysteem

Dit is het deel van het landschappelijk raamwerk waar de beken en / of krekken en beekdalen de structuurdragers zijn van de landschapsstructuur en voor ontwikkelingen met betrekking tot het watersysteem, de natuur, het landschap en extensieve vormen van recreatie. Het beleid voor deze gebieden krijgt verder inhoud in het kader van de revitalisering van het landelijk gebied.

Beheersgebied

Het als zodanig door Gedeputeerde Staten op grond van de 'Regeling beheersovereenkomsten en natuurontwikkeling' (Rbon), dan wel de daarop volgende subsidieregelingen van het Ministerie van Landbouw en Visserij begrensde gebied, waarin ernaar wordt gestreefd de landbouw mede te richten op doelstellingen van natuur- en landschapsbehoud, door middel van het sluiten van overeenkomsten tussen de overheid en landbouwers. In zulke overeenkomsten verplichten de landbouwers zich om tegen een vergoeding de agrarische bedrijfsvoering aan te passen aan eisen van natuur en landschap.

Beschermingszone natte natuurparels

Om te voorkomen dat de natte natuurparels (zie eveneens begrip-

penlijst) verder verdrogen, wordt er een beschermingsbeleid gevoerd. Dit beschermingsbeleid geldt voor de natte natuurparels, inclusief een zone van gemiddeld 500 meter daaromheen.

Buitengebied

Het gebied buiten de bebouwde kom en buiten het gebied dat op grond van een vigerend ruimtelijk plan als toekomstig onderdeel van de bebouwde kom kan worden aangemerkt. Kleine kernen, gehuchten en buurtschappen waarvoor geen bebouwde kom is vastgesteld, worden tot het buitengebied gerekend.

Ecologische verbindingzone

Ecologische verbindingzones zijn veelal langgerekte landschapselementen langs dijken, waterlopen, wegen, spoor- en vaarwegen, door middel waarvan natuurgebieden met elkaar kunnen worden verbonden. Ecologische verbindingzones kunnen ook bestaan uit een reeks van kleine landschapselementen zoals bosjes, struwelen, houtsingels, ruigten, poelen of moerasjes. Zij moeten zodanig zijn of kunnen worden ingericht, dat planten- of diersoorten zich van het ene naar het andere natuurgebied kunnen verplaatsen. De breedte en de inrichting van de ecologische verbindingzones is afhankelijk van de natuurfunctie die zij moeten vervullen.

Extensiveringgebied

Ruimtelijk begrensd gedeelte van een reconstructiegebied met het primaat wonen of natuur, waar uitbreiding, hervestiging of nieuwvestiging van in ieder geval intensieve veehouderij onmogelijk is of in het kader van de reconstructie onmogelijk zal worden gemaakt.

Binnen de aanduiding extensiveringgebied kunnen de categorieën "natuur" en wonen worden onderscheiden. In de RLG Atlas wordt

ook nog een "zoekgebied voor extensivering van de melkveehouderij" genoemd. Deze liggen in een zone om kwetsbare natuurgebieden heen, en vallen dus binnen extensivering natuur.

GHS-natuur

In de GHS-natuur zijn alle bestaande bos- en natuurgebieden ondergebracht met de ecologische verbindingzones daartussen, alsmede de reservaat- en natuurontwikkelingsgebieden die zijn begrensd in het kader van de ecologische hoofdstructuur.

GHS-landbouw

In de GHS-landbouw zijn landbouwgebieden en andere gebieden met bijzondere (potentiële) natuurwaarden ondergebracht. Hieronder vallen ook de beheersgebieden die zijn begrensd in het kader van de ecologische hoofdstructuur.

I.G.A.(Integrale Gebiedsanalyse)

het waterschap Brabantse Delta heeft doelstellingen voor waterberging, realiseren van EVZ's en het verbeteren van de waterkwaliteit. Om deze doelen zo efficiënt mogelijk te realiseren wordt de zogenaamde Integrale Gebiedsanalyse gehanteerd.

In de IGA wordt aangegeven wat de gewenste situatie voor een bepaald (stroom)gebied en welk maatregelenpakket nodig is om dat te realiseren. Het integrale bestaat uit het zoeken naar maatregelen die meerdere doelen hebben, bijvoorbeeld herinrichting van een beek.

Uit vergelijking van de geldende doelstellingen en huidige situatie volgen de knelpunten en bijbehorende maatregelen of inrichtingsbehoefte. Deze analyse en het maatregelenpakket worden in een visie vastgelegd.

Koopmansgebieden

Gebieden, beschikbaar gesteld door het Rijk op advies van de Commissie Koopmans, ten behoeve van een lagere veebezetting en daarmee minder milieubelasting in en rond kwetsbare natuurgebieden en drinkwaterwinningen.

Landschapsbeheer

Dit betreft het beleid dat gericht is op het beheer en behoud van de bestaande landschappelijke verschijningsvorm zoals die is aangegeven op de basisstructuurkaart van Brabant. Het beleid voor deze gebieden krijgt verder inhoud in het kader van de revitalisering van het landelijk gebied.

Leefgebied kwetsbare soorten

Landbouwgronden en andere gronden - met name defensie terreinen - waarop zeldzame planten of dieren (vb. weidevogels en amfibieën) voorkomen die hoge eisen stellen aan de inrichting en het gebruik van hun omgeving, of waarop het voorkomen van zulke planten of dieren wordt nagestreefd.

Militair terrein

In het streekplan zijn de belangrijkste bestaande militaire terreinen buiten de bebouwde kommen opgenomen als puntlocaties (kazerne, legerplaatsen, oefenterreinen en logistieke inrichtingen). De militaire vliegvelden vallen onder de aanduiding '(Militair) vliegveld'.

De provincie werkt mee aan het ter beschikking stellen van ruimte voor militaire activiteiten, die volgens het nationale defensiebeleid noodzakelijk zijn. De provincie streeft ernaar dat het ruimtebeslag voor militaire activiteiten in Brabant afneemt in een verhoudingsgewijs gelijke mate met de nationale afname van dat ruimtebeslag.

creatieve aard, alsmede de wijze waarop het gebied wordt ingericht en synergievoordelen kunnen worden behaald. Nieuwvestiging van of omschakeling naar een glastuinbouwbedrijf is niet toegestaan in een (mogelijk) doorgroeigebied. Nieuwvestiging van een glastuinbouwbedrijf in een (mogelijk) doorgroeigebied is op beperkte schaal (enkele bedrijven) mogelijk wanneer sprake is van daadwerkelijke sanering van een bedrijf dat ten behoeve van een aanmerkelijke verbetering van de ruimtelijke kwaliteit verplaatst dient te worden. Herschikking van bouwblokken van bestaande glastuinbouwbedrijven in mogelijke doorgroeigebieden is in beginsel mogelijk.

Natuurontwikkelingsgebieden

Natuurontwikkelingsgebieden zijn gebieden met goede mogelijkheden voor het ontwikkelen van natuurwaarden, van nationale en/of internationale betekenis. In deze gebieden ligt veel sterker dan in kerngebieden het accent op wijziging van het grondgebruik en herinrichting.

Natuurparels

Zogenaamde begeleidnatuurlijke eenheden en de daarbuiten gelegen bos- en natuurgebieden die bijzondere natuurwaarden hebben vanwege specifieke omstandigheden van de bodem of het (grond)water. Ofwel kwetsbare natuurgebieden.

Ontsnippering

Het terugdringen van de versnippering van natuurgebieden.

Openbare drinkwatervoorziening

Om de grondwaterwinningen in stand te kunnen houden is het beleid van de provincie gericht op het garanderen van een zodanige kwaliteit van het grondwater dat zuivering tot een minimum beperkt

kan blijven. Hiertoe zijn in de 'Provinciale milieuverordening' (1994 e.v.) beschermingszones en boringsvrije zones aangewezen rond waterwingebieden, en regels gesteld voor activiteiten in deze zones die de kwaliteit van het grondwater kunnen bedreigen. In de beschermingszones en de boringsvrije zones wordt door middel van ruimtelijk beleid bescherming voor de waterwinning geboden.

Provinciale en stadsgewestelijke gebiedsontsluitingsweg

Weg die als zodanig is aangeduid in het kader van het provinciale project 'De categorisering van het wegennet in Noord-Brabant'. Deze wegen worden ook wel 'gebiedsontsluitingswegen-A' genoemd. Het gaat hier om de wegen van het onderliggend wegennet, die een belangrijke functie vervullen voor het regionaal verkeer en grotere kernen verbinden met de stroomwegen.

Reconstructieplan

Een plan als bedoeld in artikel 11 van de Reconstructiewet concentratiegebieden. Een reconstructieplan bevat in ieder geval een beschrijving van maatregelen en voorzieningen: ter verbetering van de ruimtelijke structuur ten behoeve van de landbouw, mede om veterinaire risico's voortvloeiend uit een hoge veedichtheid te verminderen:

Ter verbetering van de kwaliteit van natuur en landschap;

Ter verbetering van de kwaliteit van milieu en water.

In het kader van het project 'Revitalisering Landelijk Gebied' zijn voor Midden- en Oost-Brabant zeven reconstructieplannen voorzien.

Recreatieve poort

Vormt de toegang tot een natuur- en bosgebied met ruime parkeer-

mogelijkheden, een horecavoorziening en informatie over het gebied.

Regionale natuur- en landschapseenheid (RNLE)

RNLE'n zijn gebieden van ten minste enkele duizenden hectaren die voor circa tweederde deel uit bos en natuur bestaan met daaromheen landbouwgronden. Door versterking van de onderliggende relaties kunnen ze zich op termijn ontwikkelen tot zelfstandige eenheden waar natuur, landschap en landbouw centraal staan. Deze gebieden moeten groen en landelijk blijven. Het beleid voor de RNLE'n is gericht op het beschermen en ontwikkelen van natuur- en landschapswaarden, cultuurhistorische (landschaps)waarden, recreatie met een groen karakter en een bij de schaal en de aard van het gebied passende landbouw.

Teeltondersteunende voorzieningen

Voorziening in, op of boven de grond die door agrarische bedrijven met plantaardige teelten wordt gebruikt om de productie onder meer gecontroleerde omstandigheden te laten plaatsvinden. Er zijn verschillende soorten van teeltondersteunende voorzieningen te onderscheiden naar hoogte en mate van tijdelijkheid. Voorbeelden zijn aardbeiteelttafels, afdekfolies, antiworteldoek, boomteelthekken, hagelnetten, insectengaas, plastic tunnels, ondersteunende kassen, schaduwhallen, vraatnetten, regenkappen, (semi)permanente vloerverhardingen (potcultures).

Transformatie afweegbaar

De aanduiding transformatie afweegbaar geeft aan dat het transformeren van buitengebied naar stedelijk grondgebruik (wonen, werken, voorzieningen, stedelijk groen, al of niet in combinaties van meervoudig ruimtegebruik) afweegbaar is als dat nodig is om in de

stedelijke ruimtebehoefte te voorzien. Aanvullende voorwaarden waaraan ruimtelijke plannen binnen deze gebieden moeten voldoen zijn:

Er moet programma voor beschikbaar zijn;

De voorgestelde plannen moeten aansluiten bij de bestaande ruimtelijke en steden-bouwkundige structuur van de kern;

Bij de inrichting van ruimtelijke plannen is rekening gehouden met kwaliteiten en structuren in het gebied en de omgeving;

bij het ontwikkelen van ruimtelijke plannen is het uitgangspunt zorgvuldig met de ruimte om te gaan.

Hierbij vormen de vijf leidende principes uit het Streekplan de basis.

Verwevingsgebied

Ruimtelijk begrensd gedeelte van een reconstructiegebied, gericht op verweving van landbouw, wonen en natuur. Hervestiging of uitbreiding van intensieve veehouderij is mogelijk mits de ruimtelijke kwaliteit of functies van het gebied zich daar niet tegen verzetten.

Waterwingebied

Om de grondwaterwinningen in stand te kunnen houden is het provinciaal beleid gericht op het garanderen van een zodanige kwaliteit van het grondwater dat zuivering tot een minimum beperkt kan blijven. Hiertoe zijn in de 'Provinciale milieuverordening' (1994 e.v.) beschermingszones en boringsvrije zones aangewezen rond waterwingebieden, en regels gesteld voor activiteiten in deze zones die de kwaliteit van het grondwater kunnen bedreigen. In de beschermingszones en de boringsvrije zones bieden wij ook door middel van ons ruimtelijk beleid bescherming voor de waterwinning.

